Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

# SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII. | Celovec, petek, 3. januar 1958 | Štev. 1 (817)

## V novem letu nas čakajo odgovorne naloge

**Ob številnih novoletnih poslanicah je morda le zanimivo, da se tudi mi ozremo v Novo leto in pretehtamo vprašanja, katerih rešitev pričakujemo kot manjšina, ki se skozi dolga desetletja bori za enakopravno življenje na lastni zemlji. Najbolj pri srcu nam je vsekakor vprašanje uresničitve člena 7 Državne pogodbe.**

**Če izvzamemo brez dvoma lepi, lahko rečemo zgodovinski uspeh ustanovitve lastne gimnazije za nas koroške Slovence, je bilo zadnje leto v tem pogledu za nas le leto razočaranja. Predvideni zakonski osnutki nam hočejo v resnici le nekaj vzeti in nikakor ne odgovarjajo smislu člena 7, ki ima namen zaščititi manjšine in njihove pravice ter zboljšati njihov položaj, ne pa jim odvzeti še zadnjo trohico tega, kar so si priborile s svojo borbo in življenjsko voljo. Zato bo treba naprej strnjene enotne borbe in odločnega nastopa vseh, ki čutijo odgovornost za usodo našega ljudstva in ne nasedajo raznim vabam nasprotnikov niti ne neodgovornemu zaplotniškemu početju posameznih večnih nezadovoljnežev in nergačev. Le v organizirani strnjenosti bomo lahko učinkovito branili koristi našega ljudstva in z upoštevanjem realnih možnosti — upajmo, vsaj v novem letu — v nadaljevanju uspešno započetih razgovorov s pristojnimi forumi dosegli kolikor toliko zadovoljivo rešitev še nerešenih vprašanj.**

**Drugo prav tako nerešeno vprašanje, ki čaka rešitve v novem letu, je vprašanje odškodnine naših izseljencev. Tudi tukaj velja isto: ne slabitev in odvisnost Zveze, marveč le strnjenost vseh izseljeniških žrtev v lastni zvezi bo dovedla do cilja. Dvojna pot je že enkrat škodovala. Vsako novo poigravanje brez garancije za uspeh je lahko usodno, da nas tudi topot, ko smo ukrenili vse potrebno in na vse strani prijavili našo škodo in naše zahteve, izločijo odnosno prezrejo.**

**Naše ozemlje je gospodarsko močno zaostalo. Dežela in država napovedujeta gospodarsko pomoč in prednostno pospeševanje. Pri tem upravičeno pričakujemo, da ti gospodarski ukrepi ne bodo spet v našo škodo, kakor je bilo zapostavljanje naših krajev vedno namenoma izvajano v našo škodo. Zato bo treba prenehati z diskriminiranjem naše gospodarske dejavnosti in načrtnim zapostavljanjem naših zadrug, ki ne nazadnje vsled tega vsaj do danes niso uspele najti zvezo s splošno konjunkturo v deželi in državi. Seveda se jih moramo posluževati tudi mi sami pri nakupu in prodaji, če hočemo, da bodo postale gospodarska središča naših vasi v korist malega delovnega človeka brez razlike stanu in narodnosti. To samo pa še ne zadostuje, treba bo pomagati tudi posameznikom. Naš človek mora biti deležen istih gospodarskih ugodnosti kakor ostali državljani, ker plačuje iste davke in je najmanj enako prizadeven pri gospodarski obnovi in krepitvi. Le z nepristransko pomočjo in upoštevanjem tudi našega ljudstva pri subvencijah in drugih pospeševanjih bo dohitela tudi južna Koroška mogočni gospodarski razvoj ostalih predelov in ne bo več zapostavljena pastorka na jugu dežele in države.**

**V marcu bomo imeli občinske volitve. Pri tem je odgovorna naloga za vsakega zavestnega občana, da bodo prišli v nove občinske odbore res široko razgledani ljudje s potrebnim znanjem in z globokim razumevanjem za socialno, gospodarsko, kulturno in narodnostno problematiko občin na zaostalem ozemlju južne Koroške.**

**Leto 1958 je jubilejno leto za našo prosvetno centralo. Slovenska prosvetna zveza bo obhajala 50-letnico svojega obstoja. To petdesetletnico, ki je hkrati viden dokaz naše življenjske volje in odporne sile, hočemo proslaviti predvsem z delom za obnovo in utrditev naših prosvetnih organizacij kot hrbtenice našega narodnega življenja, da nas ne bo treba biti strah za naš jezik in bo rod za nami lahko v enakopravnosti ustvarjal in gradil v mirnem sožitju z narodom sosedom kot most med sosednima državama v korist domovine in miru v svetu.**

**Morda nam bo kdo ob teh naših novoletnih željah očital šovinizem! Toda naše želje in težnje nimajo skupnega z nacionalizmom, marveč imajo globoko demokratično osnovo. Prepričani smo namreč, da zapostavljanje manjšinskega naroda in njegovega ozemlja nujno škoduje demokratičnemu razvoju in koristi le tistim temnim silam, ki nočejo miru niti demokracije v deželi. Mi pa želimo mirno in bratsko sožitje z narodom sosedom in bomo zato tudi v novem letu vedno na strani naprednih demokratičnih sil v borbi za uresničenje pravičnih odnosov na vseh področjih družbenega življenja.**

**Da bi bilo leto 1958 jubilejno v vsakem oziru, v dosegi vseh nakazanih ciljev in želja, pa je odvisno predvsem od nas, od našega dela in zanosa, od naše odločnosti in odpornosti, od naše strnjenosti in enotnosti, pa tudi od naše pripravljenosti na žrtve! Če bomo sami storili svoje, potem tudi ne bo izostala pomoč in predvsem ne bo izostal uspeh!**

**Dr. Franci Zwitter**

# Za mir in medsebojno razumevanje

## Novoletne poslanice domačih in tujih državnikov

Po stari navadi so ob prehodu iz starega v novo leto naslovili vodilni državniki na svoje državljane novoletne poslanice, v katerih so se spomnili doseženih uspehov ter nakazali glavne naloge in smernice za bodoče delo. Tako na Vzhodu kakor tudi na Zahodu so v prvi vrsti poudarili pripravljenost na mir, medsebojno razumevanje, na razorožitev in odstranitev napetosti med obema taboroma, skratka izrazili so potrebo po mirni koeksistenci, ki edina more zagotoviti mir v svetu.

Zvezni prezident dr. Schärf in zvezni kancler ing. Raab sta v svojih novoletnih poslanicah predvsem poudarila uspehe, ki jih je Avstrija dosegla v zadnjem letu ter bila deležna mednarodnega priznanja zlasti s tem, da je Dunaj postal svetovna atomska prestolnica. Naglasila sta potrebo po nadaljnjem doslednem čuvanju avstrijske nevtralnosti, na področju notranje politike pa potrebo po sodelovanju v prvi vrsti med obema vladnima strankama, kar je že v zadnjih letih dovedlo do vidnih uspehov.

SPÖ v svoji poslanici poudarja politično stabilnost, ki je bila dosežena z izvolitvijo dr. Schärfa za zveznega prezidenta, dočim je za gospodarsko stabilnost nujno potrebna razširitev in utrditev gospodarske komisije. Razumno sodelovanje obeh velikih strank na podlagi enakopravnosti, za katero se je izrekla pretežna večina avstrijskega ljudstva, bo potrebno tudi v bodoče, ker le s tem bo zagotovljen notranji mir v državi. ÖVP naglaša tesno povezanost med gospodarsko in socialno politiko in napoveduje za novo leto nadaljnje tako imenovane ljudske delnice podržavljenih obratov ter novi zakon o kmetijstvu. S strani FPÖ skušajo dokazovati, da se stranka razvija v zdravo stranko sredine, KPÖ pa hoče tudi v novem letu zastaviti vse svoje sile za chranitev miru in za blaginjo delovnega ljudstva. Tudi avstrijski sindikati so ob zaključku starega leta izrazili zadovoljstvo, da je gospodarski položaj Avstrije koncem leta 1957 bistveno ugodnejši, kot pa je bil v začetku leta, pač pa se bo treba tudi v novem letu še prizadevati za napredek na gospodarskem in socialnem področju.

Predsednik FLRJ maršal Tito je v novoletni čestitki, ki jo je naslovil na narode Jugoslavije, opozoril na nevarnost koncepcije, da se mednarodna vprašanja lahko rešijo s stališča sile, ter poudaril, da je edini izhod iz današnjega položaja miroljubna aktivna koeksistenca. V ta namen se je zavzel za sestanek zastopnikov velikih in malih držav na najvišji ravni, na katerem bi proučili možnosti za postopno rešitev spornih mednarodnih vprašanj. Zato se bo Jugoslavija — kakor je naglasil maršal Tito — tudi v bodoče dosledno borila za miroljubno mednarodno sodelovanje na enakopravni osnovi, za pomoč nerazvitim deželam, za likvidacijo kolonialnega sistema, za nevmešavanje v notranje zadeve drugih držav, za postopno razorožitev, za prepoved jedrskega orožja in za načela sodelovanja z vsemi državami ne glede na družbeni sistem.

Sovjetski voditelji — Vorošilov, Bulganin in Hruščev — pa izražajo v svojih voščilih upanje, da bo novo leto pomenilo utrditev prijateljstva in miru med narodi na podlagi načel miroljubnega sožitja.

# Vzhod in Zahod iščeta poti do zbližanja

Dvomljivi uspeh pariške NATO-konference je postal še bolj dvomljiv, kajti zdaj tudi tisti, ki so se najprej še več ali manj prisiljeno veselili njenih sklepov, niso več preveč navdušeni. Sploh kaže, da ta konferenca ni več zanimiva, odkar je v ospredje svetovnega zanimanja stopil najnovejši mirovni načrt Sovjetske zveze, katerega je posredovala vsem državam, ki imajo diplomatske stike s SZ.

V prvi vrsti se ta načrt bavi z vprašanjem atomskega orožja in v tej zvezi predvideva: Sovjetska zveza, Amerika in Anglija bi se obvezale, da ne bodo uporabljale atomskih in vodikovih bomb; iste države se obvežejo, da bodo s 1. 1. 1958 prenehale z atomskimi poskusi; sklenili bi sporazum, po katerem takega orožja ne bi smeli namestiti v Zahodni in Vzhodni Nemčiji ter bi sprejeli predlog glede atomskega orožja proste cone med Zahodom in Vzhodom. Nadalje se SZ zavzema za obsežno omejitev vojaških sil treh atomskih sil, za nenapadalno pogodbo med NATO in državami varšavskega pakta ter za prenehanje vojne propagande, zato pa za razširitev trgovinskih in kulturnih stikov.

Na Zahodu so sicer tudi ta predlog SZ sprejeli s precejšnjo zadržanostjo, vendar izgleda, da se tokrat ne bodo mogli izogovarjati s tem, da gre le za propagandno potezo. V Ameriki so namreč že objavili, da se resno bavijo s sovjetskimi predlogi glede atomskega orožja proste cone in ni izključeno, da bo Amerika tozadevno spremenila svoje dosedanje odklonilno stališče. Vendar bi morala Sovjetska zveza v zameno pristati na gotova ameriška stališča v vprašanju razorožitve. Tudi v drugih državah ne izključujejo možnosti za tako rešitev, zlasti še, ker sta Poljska (ki je dejansko prva sprožila tozadevno misel) in Češkoslovaška izrazili pripravljenost, da se odrečeta atomski oborožitvi, če isto napravita tudi obe nemški državi. Norveška in Danska pa sta že na pariški konferenci odklonili ameriško atomsko orožje, zaradi česar bi prosta cona zajemala tudi severno Evropo.

Zahodne države so zdaj nedvomno pred odgovorno odločitvijo, ki bo lahko bistveno vplivala na nadaljnje odnose med Vzhodom in Zahodom. Tega se gotovo tudi zavedajo ne le na Zahodu marveč po vsem svetu, kar je razvidno tudi iz tozadevnih izjav številnih državnikov in političnih voditeljev, ki so se — med njimi maršal Tito, indijski premier Nehru, vodja nemških socialistov Ollenhauer in drugi — izrekli za pogajanja o atomskega orožja prosti coni.

## ZSO sklenila smernice za pismeno stališče

Nadzorni in upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na svoji skupni seji dne 22. 12. 1957 odobrila poročilo o poteku razgovorov predstavnikov ZSO in NskS pred pododborom parlamenta na Dunaju.

Po temeljiti, vsestranski presoji stvarnih možnosti za dosego kolikor toliko zadovoljive sporazumne rešitve vprašanj člena 7 Državne pogodbe sta za izdelavo pismenega stališča do zakonskih osnutkov glede manjšinskega šolstva in slovenskega uradnega jezika pred sodišči sklenila smernice, ki temeljijo na sodobnem načelu manjšinske zaščite — ne le posameznika, marveč narodne celote.

Na koncu sta odbora razpravljala še o občinskih volitvah in sklenila, da temu velevažnemu vprašanju posvetita še posebno sejo v začetku januarja 1958.

Iz sekretariata ZSO

## Konferenca solidarnosti azijsko-afriških narodov

Zadnje dni preteklega leta je bila v Kairu konferenca solidarnosti azijsko-afriških dežel, ki se je je udeležilo nad pet sto delegatov iz 42 držav. Čeprav ta konferenca nima nekega uradnega značaja, vendar pa je ni podcenjevati, ker predstavlja združitev vseh udeleženih dežel silno moč. Narodi Afrike in Azije so se odločno uprli zatiranju, izkoriščanju in kolonializmu. V resolucijah, ki so jih ob zaključku konference sprejeli delegati, prihaja do izraza volja azijsko-afriških narodov do neodvisnega in miroljubnega življenja. Azijsko-afriški narodi se zavzemajo za svobodno odločanje vseh še zatiranih in borečih se za svobodo ter enakopravnost vseh narodov. V posebnih resolucijah pozivajo vlade treh velesil, naj prekinejo poskuse z jedrskim orožjem.

# Slovenskim zadružnikom na pot v novo leto

Končali smo staro poslovno leto 1957 in zadruge bodo sestavljale bilance svojega poslovanja v preteklem letu. Ko trgovec, podjetnik ali napredni kmet pregleda in ugotavlja uspehe ali neuspehe v letnem poslovanju ali delu, vidi pri tem napake, ki so mu bile zavora za uspešen razvoj gospodarstva ali obrata. Pokažejo se pa pri tem bilanciranju tudi svetle točke dela, ki je bilo uspešno. Tako se jasno vidi, kateri in kakšen je bil pravilni postopek pri gospodarjenju in obratovanju, kateri je rodil dobre sadove in katerega se naj v novem poslovnem letu najbolj oprime, da bo delo čim bolj rentabilno. Ta način bilanciranja je nujno potreben. Zato se ga naj oprimejo vsi naši odbori vseh naših zadrug. Naj ne bo sestava računskega zaključka za staro poslovno leto samo delo enega posameznega odbornika, poslovodje ali revizorja. Samo ob skupni skrbi bodo vsi člani odbora in zadružniki na občnem zboru razumeli in vedeli, kaj te v zaključku zbrane številke pomenijo ter zanje ne bodo zgolj suhe številke brez vsakega pomena. Odborniki zadrug, zavedajmo se končno, da so ravno te številke in to poročilo v računskem zaključku tisti srčni utrip, ki je zaznamoval vse uspešno ali neuspešno delo naše zadruge, da je to merilo naše pridnosti in zanimanja za zadrugo ali pa merilo naše brezbrižnosti za zadružno delo.

Odborniki, naša sveta dolžnost po pravilih in po zakonu je, da na seji, kjer bomo obravnavali računski zaključek, strogo pregledamo točko za točko, številko za številko, da ugotovimo pomanjkljivosti poslovanja, pomanjkanje sej in vse druge nedostatke. S tem se nam bo samo po sebi vzbudilo zanimanje za zadružno delo in tudi ljubezen do tega splošno koristnega delovanja. Ne štedimo s kritiko, če je na mestu in je pozitivna, ker je pri vsakem javnem delovanju potrebna. Izogibajmo pa se nestvarnih napadov, ki povzročajo samo nerazpoloženja med zadružniki in dušijo uspešni razvoj ter vodijo v propad zadrug!

Spominjam se, ko sem kot mlad fant imel priložnost prisostvovati seji odbora naše Hranilnice in posojilnice. S kakšno vnemo in s kakšnim zanimanjem so odborniki zasledovali poročilo tajnika in predsednika in kakšna stvarna debata, ki so se je udeležili vsi odborniki, je temu sledila!

Ali res nismo več zmožni take ljubezni in predanosti stvari in uspešnemu delu?

Imamo nekaj naših zadrug na Koroškem, ki skoraj spijo, čeprav imajo pogoje, da bi živele, če bi jim njihovi odbori posvetili vsaj drobec svojega časa. Naj bi prihodnje leto te zadruge tudi že uspešno sklepale svoje računske zaključke ter pregledovale svoje uspehe, ne pa tako kot zdaj, ko samo životarijo.

Koroški Slovenci! Zavedajmo se, da je zadružništvo za nas izredno koristna in pomembna organizacija. Dokler bomo gospodarsko samostojni, nas ne bodo mogli zbrisati z naše zemlje. Naše zadruge naj bodo porok za to. Vsak koroški Slovenec naj zato po svojih močeh sodeluje v njih.

Naše zadruge so splošne ljudske organizacije vseh koroških Slovencev brez razlike na kakšno strankarsko prepričanje ali svetovno naziranje. Zato je v njih tudi za vsakega poštenjaka prostora in dela dovolj!

Obžalovati je, da pogosto zadružnikom, ki pridno in požrtvovalno delujejo v naši zadružni organizaciji, drugi z nestvarno kritiko skušajo greniti veselje do tega dela. Veliko bolj koristno bi bilo, če bi naše požrtvovalne zadružne delavce skušali podpreti, pa bi dosegli več uspehov! Naša zadružna organizacija je gospodarska samoobramba nas vseh. Zato je tudi dolžnost nas vseh, da se z vso odločnostjo oprimemo zadružnega dela. Potem ne bo časa in tudi ne vzroka za spore! Prepričan sem, če bomo v prihodnjem letu prav vsi resno in z navdušenjem zgrabili za delo, da bo bilanca, ki jo bomo sestavili koncem leta 1958, pokazala povsod v zadružništvu še mnogo več uspehov kot doslej.

To sem vam, dragi odborniki zadrug ter prijatelji zadružnega delovanja, hotel povedati ob vstopu v novo leto. Naj bi leto 1958 prineslo vsestransko obnovo v naši zadružni organizaciji. To je moja želja v našem skupnem interesu, vam vsem pa želim obilo sreče in uspehov!

F. Lapuš
predsednik
Zveze slovenskih zadrug


Tudi letos se bomo srečali na tradicionalni družabni prireditvi

*Slovenski ples*

*ki bo v soboto, dne 18. januarja 1958 s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani in stranskih prostorih*

DELAVSKE ZBORNICE V CELOVCU

*Častno pokroviteljstvo prireditve je prevzel g. deželni glavar Ferdinand Wedenig*

**Sodelovali bodo:** *Plesni orkester radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča, Avsenikov kvintet ter pevci in balet ljubljanske Opere*

*Zbrali se bomo v prijetni domači družabnosti, zato naj bo obleka poljubna in naj nikomur ne dela preglavic*

**Vstopnice:** *15 šilingov v predprodaji pri krajevnih SPD, v „Naši knjigi" v Celovcu, Wulfengasse 15, in v Kärntner Reisebüro; 20 šilingov pri večerni blagajni*

Slovenska prosvetna zveza


## GOSPODARSKI DROBIŽ

### Pridelek tobaka v Italiji

Italija je država, ki prideluje največ tobaka v zahodni Evropi, saj ga prideluje na 50.000 ha površine. Leta 1955 so pridelali že 72,300.000 kg tobaka. Spočetka je bila njegova kakovost slabša, zato so uvedli strožjo kontrolo. Po vojni so v ta namen ustanovili poseben zavod za proučevanje in izboljšanje kakovosti tobaka. Italija izvaža tobak v srednjeevropske dežele, pa tudi v ZDA in Egipt ter Sovjetsko zvezo.

### Darovi ameriških ustanov

Za pošiljanje pomoči dobrodelnih ustanov v Evropi je uprava za Mednarodno sodelovanje — ICA v finančnem letu 1956/57 nakazala 25 milijonov dolarjev. Ameriške dobrodelne organizacije so podelile pomoč 31 državam, in sicer za skupno vsoto 132,870.780 dolarjev. Med državami, ki so prejele pomoč, so tudi Avstrija, Italija in Jugoslavija. V razdobju 1952/57 so ameriške dobrodelne organizacije zbrale vsega skupaj 541,000.000 dolarjev pomoči tujini.

### Slovenija povečala svoj izvoz

Računajo, da je Slovenija v letu 1957 povečala svoj izvoz, ki je presegel 20 milijard dinarjev. V smislu načrta, ki ga je izdelal Zavod za gospodarsko planiranje LR Slovenije, naj bi se industrijska in kmetijska proizvodnja po perspektivnem načrtu za razdobje do 1961 močno povečala. Industrijska proizvodnja naj bi se v petih letih povečala kar za polovico sedanje, kmetijska pa za okrog 10 % na leto.

# KELAG skrbi za lepše življenje gorskih kmetov

## Na Djekšah, v Kneži in okolici je zagorela električna luč

Za Djekše, Knežo in ostalo okolico je bila pretekla sobota velik dan; ta dan je bilo to področje priključeno na električno omrežje Koroške, ki je sedaj elektrificirana že do 90 odstotkov. S to priključitvijo je dobilo elektriko 113 gorskih kmetov in bajtarjev, ki živijo 1152 metrov visoko na pobočjih Svinške planine.

Z elektrifikacijskimi deli tega področja je KELAG, ki je po vojni na Koroškem že mnogo prispevala k dvigu gospodarstva v deželi, pričela že jeseni leta 1956. V enem letu je uspelo KELAG in elektrogradbenemu podjetju iz Linza izvesti vsa potrebna dela na težavnem terenu, saj so posamezne kmetije in gospodarstva zelo oddaljena drugo od drugega. V ta namen so morali zgraditi 6 transformatorskih postaj, napeljati 12 km 20 kV-visokonapetostnih daljnovodov, okoli 37 km voda z nizko napetostjo ter še 6,5 km dolg 20 kV-oskrbovalni daljnovod od glavne transformatorske postaje v Velikovcu. Za izvedbo celotnega projekta elektrifikacije tega področja so potrebovali 2,4 milijona šilingov. Na vsakega interesenta pride torej okoli 27.300 šilingov stroškov. Stroške za 6,5 km dolgo oskrbovalno napeljavo je nosila KELAG, ki je razen tega prispevala še 482.500 šilingov. Razen tega je KELAG odobrila še okoli pol milijona šilingov gradbene doklade. Da je področje, kjer je bila izvedena elektrifikacija, res težavno, je razvidno že iz dejstva, da odpade na posameznega interesenta povprečno 534 metrov električnega voda.

Djekšani in okolišani, ki so se že od leta 1953 potegovali za uresničenje elektrifikacije tega gorskega področja, so veseli velikega uspeha, kar je prišlo do izraza na močno obiskani prireditvi ob priliki otvoritve. Svečanosti so se udeležili poleg deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga, ki je veliko prispeval za uresničitev projekta, še deželni svetnik Sima, direktorji KELAG inž. Jeran, Pachainer in inž. Matt, deželna poslanca Wit in Mayrhofer, ki je zastopal namestnika deželnega glavarja Ferlitscha, okrajni glavar iz Velikovca Wagner ter zastopniki tiska in drugi gostje.

Slavnosti je dala svečan okvir prireditev šolske dece in vaške mladine pod vodstvom nadučitelja Liendla. Prireditev je bila uspešna, vendar pa smo morali na žalost ugotoviti, da prireditelji niso upoštevali dejstva, da so Djekše in okolica dvojezična, kar bi moralo priti do izraza tudi na prireditvi, saj so nemški program izvajali slovenski in nemški otroci in mladinci ter mladenke, ki so se medseboj slovensko in nemško pogovarjali, pa tudi koristniki elektrifikacije so tako Nemci in Slovenci, ki složno živijo. Ravno na taki prireditvi bi morala priti do izraza skupnost dveh narodov. Saj je tudi za uresničenje projekta bilo potrebno enotno sodelovanje vseh kmetov, delavcev in nameščencev, ki so dobili v svoje domove elektriko, ki jih je sedaj še bolj povezala z ostalim svetom.

Številni govorniki so orisali velikanski pomen elektrifikacije dežele, ki jo z velikim uspehom izvaja KELAG, ki si je z uspehi pridobila velik ugled v deželi. Elektrifikacija Djekš in okolice naj bi prispevala tudi k razvoju tujskega prometa v tem lepem planinskem kraju, ki ima za to sedaj več pogojev in izgledov. Razen tega pa naj bi elektrika tudi bolj priklenila na zemljo kmečko mladino, ki množično zapušča domove, tako da je pomanjkanje kmečke delovne sile pereče vprašanje tudi na gorskih kmetijah na lepih Djekšah in v okolici.

## PO ŠIRNEM SVETU

**Bonn.** — Po ocenah več zahodnonemških znanstvenih inštitutov bo zahodnonemško gospodarstvo pri svojih trgovinskih stikih s tujino tudi prihodnje leto lahko doseglo lepe uspehe. V obdobju januar-september lani je znašala vrednost zahodnonemškega izvoza 26,2 milijarde mark, uvoz pa 23,2 milijarde mark. Presežek je znašal torej 3 milijarde mark.

**Saskatoon.** — Kanadski predsednik Diefenbäcker je izjavil, da bo njegova država izgubila okrog 5 % svojega izvoza nafte spričo omejitev, ki jih je uvedla ameriška vlada glede uvoza nafte. Sklep o zmanjšanju ameriškega uvoza za 15 % ni naperjen predvsem proti Kanadi, kakor je izjavil Diefenbäcker, pač pa naj bi vplival na ameriške proizvajalce nafte, da ne bi preveč uvažali iz Srednjega vzhoda.

**Peking.** — Na Kitajskem so zgradili prvo domače civilno letalo A-2, ki so ga z uspehom preizkusili. Letalo ima naprave za nočno slepo letenje ter se lahko dvigne oziroma pristane na prostoru, dolgem samo 150 metrov. Z manjšimi preureditvami ga je moč uporabiti v kmetijstvu in za druge namene, kakor za škropljenje, izvidništvo in fotografiranje.

**Moskva.** — Radio Moskva je sporočil, da so sovjetska letala prvič pristala na južnem magnetskem tečaju 22. decembra. Pet letal, ki so odletela z letališča v Smirny, je prineslo potrebščine skupini 15 znanstvenikov na oporišču Vostok ter se nato vrnilo.

**Köln.** — Kakor je poročal Radio Köln, je imela Zahodna Nemčija ob koncu minulega leta 3,5 milijona registrskih ton brodovja. V to število niso vračunane ribiške ladje in drugi posebni plovni objekti. Do leta 1963 bodo zgradili še za 1,2 milijona ton ladjevja.

**Tunizija.** — Pariški list »Monde« je objavil intervju s predsednikom tuniške vlade Burgibo. Na vprašanje, če bo alžirska Fronta narodne osvoboditve, razočarana zaradi ameriškega stališča, zaprosila za pomoč vzhodne države, je Burgiba odgovoril, da resnično obstoja takšna težnja in da bi se kaj takega lahko zgodilo, če se bo vojna zavlekla.

**Nikozija.** — Cirpski list »Etnos« piše, da cirpska etnarhija pričakuje, da bo britanska vlada razveljavila sklep o deportaciji nadškofa Makariosa in mu dovolila, da se končno vrne domov na otok. Sam nadškof ne bo šel v London in se tudi o Cipru ne bo razgovarjal drugje kot pa na otoku.

**Tokio.** — Predsednik japonske vlade Nabusuke Kiši je v parlamentu izjavil, da se bo Japonska nadalje oboroževala z raketami, da pa ne bo dovolila, da bi na japonskem ozemlju kopičili zaloge jedrskih raket. Vlada se je izrekla za dobavo raket iz ZDA le z namenom, da modernizira svojo vojsko, ne pa da spremeni Japonsko v ameriško raketno oporišče.

**New Delhi.** — Indija pričakuje znatne kredite iz Zahodne Nemčije za izgradnjo svojih industrijskih objektov. Nemčija je pripravljena dati Indiji na razpolago 800 milijonov rupij kredita za jeklarno, ki jo gradi Krupp, ter okrog 140 milijonov rupij za druge objekte. Tudi ZDA mislijo pomagati Indiji s krediti približno 300 milijonov dolarjev, ki bi jih Indija uporabila v svoji plačilni bilanci.

**Washington.** — Predstavnik zunanjega ministrstva je novinarjem izjavil, da ZDA še zmeraj mislijo na ustanovitev atomskega centra v Aziji. Ustanovitev atomskega centra v Aziji so predlagale ZDA leta 1955. ZDA so tedaj ponudile, da bi prispevale 20 milijonov dolarjev s pogojem, da bodo o sodelovanju z drugimi deželami v tej zadevi pripravljeni za ZDA ugodni pogoji.

**Beograd.** — V Beogradu je bil podpisan sporazum med jugoslovansko in ameriško vlado, na podlagi katerega bodo ZDA dobavile Jugoslaviji pšenico in bombaž v vrednosti 7,5 milijona dolarjev. Te dobave bodo dodatek dobavam na podlagi sporazuma z dne 3. novembra 1956.

## *Slovenski ples*

### 18. januarja v Celovcu

Dejstvo je, da med našim ljudstvom nobena družabna prireditev ni tako znana in priljubljena, kot je to vsakoletni Slovenski ples, ki ga v Celovcu prireja Slovenska prosvetna zveza. Obisk na tej prireditvi iz leta v leto vedno znova spet kaže, da je postal Slovenski ples že pravi praznik koroških Slovencev, saj se ob tej priložnosti zberejo ljudje res iz vseh krajev, iz vseh poklicev in vseh starostnih skupin. Ni to le srečanje mladih ljudi, ki jih razumljivo najbolj pritegujeta ples in godba, marveč so vedno izredno številno zastopani tudi starejši in prav stari letniki, katerim morda ni več toliko do poskočne zabave. Kljub temu pa pridejo tudi vsi taki v polni meri na svoj račun, kajti Slovenski ples nudi vsako leto res vse in za vsak okus.

Posebna privlačnost Slovenskega plesa je seveda vsakoletna izbira sodelujočih: godbe, pevcev in plesalcev, ki so vsi mednarodno znani in priznani umetniki. Za letošnjo prireditev se v tem oziru obetajo še posebna presenečenja in bi tokrat le na kratko povedali, kdo bo sodeloval.

Za ples bosta igrali kar dve tako pri nas kakor tudi po vsej Evropi znani in visoko cenjeni godbi: Plesni orkester radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča ter Avsenikov kvintet. Mislimo, da že imena sama zadostujejo in ni treba več zgubljati nadaljnjih besed!

Kot pevski umetniki bodo tokrat nastopili: sopranistka Sonja Hočevar, tenorist Miro Brajnik ter basist Ladko Korošec. Tudi ti trije so nam že dobro znani od gostovanj ljubljanske Opere v celovškem Mestnem gledališču, poleg tega pa smo jih spoznali tudi že na prejšnjih Slovenskih plesih.

Pa tudi za baletne točke je poskrbljeno in bosta na Slovenskem plesu sodelovala dva plesna para: Tatjana Remškar-Lipušček, Majna Sevnik, Gorazd Vošpernik ter Jaka Hafner.

Prepričani smo, da bo spored navdušil in zadovoljil vsakogar, zato nikomur ne bo treba biti žal, da se je udeležil naše velike tradicionalne družabne prireditve — Slovenskega plesa!

### Knjižni dar SPZ za leto 1958

## Ivan Bratko: POMLAD V FEBRUARJU

Roman »Teleskop«, ki smo ga v našem listu ponatiskovali kot podlistek, je našim čitateljem gotovo še v dobrem spominu, saj nam je pisatelj v njem doživeto opisal usodo tistih brezpravnih, ki jih je fašistični režim obsodil na smrt, vendar so se v junaškem podvigu uprli nasilju in se vključili v boj za svobodo in pravico. Vrsto oseb, ki smo jih spoznali v tem romanu, pa srečamo spet v povesti istega avtorja, katero nam posreduje Slovenska prosvetna zveza skupno s svojim knjižnim darom za leto 1958.

Tudi v povesti »Pomlad v februarju« opisuje pisatelj Ivan Bratko utrinek iz velike narodnoosvobodilne borbe slovenskega naroda. To je povest o Ljubljani pod okupacijo, o revolucionarnem osvobodilnem gibanju in o boju proti izdajalcem. Napeto kakor v filmu se zvrstijo slike iz zadnjih dni življenja politikanta — izdajalca Petra Lovšina, njegovi poslednji naklepi in spletke ter njegov strah in izmikanje pred zasledovalci, pripadniki osvobodilnega gibanja.

»Pomlad v februarju« pa pripoveduje tudi o usodi prebivalcev »dimnice« — podstrešne luknje, nabite mladih ljudi, ki so polni ognja, čeprav slutijo bližnjo smrt, ter je povest mlade ljubezni, čuta dolžnosti in sreče slavljenih junakov. Dom Andrejeve matere, majhna predmestna kmetija, je zatočišče, kamor se je zatekel kot »mali hlapec« tudi ilegalec študent Stojan. Stojan in Andrej sta osrednji postavi upornikov proti nasilju in neločljiva prijatelja, dokler smrt ne doleti Andreja v viharnih dneh akcije proti Lovšinu. Pretresljiva je zgodba Andrejeve mame in njegovega dekleta Marije. V tajni službi osvoboditve nastopajo tudi policaji, srečamo pa tudi stara znanca iz »Teleskopa« Gata in Štefana.

Poleg Bratkove povesti »Pomlad v februarju« obsega letošnji knjižni dar SPZ še povest Miška Kranjca »Macesni nad dolino«, vesele in žalostne »Doživljaje Nikoletine Bursača«, ki jih je spisal Branko Čopič, poljudnoznanstveno knjigo »Pogled v vesolje« ter — kakor vsako leto — tudi Koledar slovenske Koroške.

**Knjižni dar lahko že dobite pri krajevnih Slovenskih prosvetnih društvih ali pri SPZ v Celovcu. Cena za celo zbirko znaša samo 25 šilingov.**

## Vladimir Levstik, priznani književnik, je umrl

24. decembra je v Celju preminul slovenski književnik Vladimir Levstik. Levstik se je rodil 19. januarja 1886 v Šmihelu nad Mozirjem. Že zelo zgodaj se je začel uveljavljati kot literat in pesnik, saj je že s 17 leti objavil v Ljubljanskem zvonu svojo prvo pesem, temu prvemu začetku pa je sledila vrsta pomembnih literarnih del, pesmi, novel, črtic, povesti in romanov. Levstik se je v vseh svojih delih loteval v izbrušenem stilu družbene problematike z močno satirično noto. Izdal je vrsto samostojnih del: Zbirko novel Obsojenci, satirični roman Višnjeva repatica, naturalistični ljubezenski roman Zapiski Tine Gramontove, povesti z aktualno politično tematiko Pravica kladiva in Dejanje. Med najbolj znana njegova dela sodi realistična povest Gadje gnezdo, ki je bila prevedena tudi v več tujih jezikov.

Levstik je tudi pomemben mladinski pisatelj. Posebno poznano in dobro je njegovo mladinsko delo knjiga črtic Deček brez imena. Kot vzoren stilist pa je Levstik napisal več esejev, ki prav tako sodijo med zaklade slovenske esejistične književnosti.

Pokojni pisatelj si je pridobil neprecenljive zasluge tudi na področju prevajanja tujih del v slovenski jezik. Slovenski literati sodijo, da je bil Levstik mimo Otona Župančiča najboljši slovenski prevajalec iz ruščine, angleščine, francoščine in drugih jezikov. S prevodi je Levstik mnogo prispeval k obogatitvi slovenskega jezika.

Vladimir Levstik je kljub hudi bolezni, ki ga je mučila že dalj časa, nadaljeval z literarnim ustvarjanjem in ni prenehal preden mu ni smrt iztrgala peresa iz rok. Zares pomemben slovenski književnik je sicer umrl, njegova dela, ki so dobro poznana tudi med našimi bralci na Koroškem, pa bodo ostala trajen spomenik velikemu umetniku, ki je ustvarjal do svoje smrti. Umetnik spada med sopotnike Slovenske Moderne.

Umrlega književnika so položili k zadnjemu počitku na mestnem pokopališču v Celju. V tem lepem štajerskem mestu je pisatelj preživel in ustvarjal mnogo let svojega življenja.

## Ob stoletnici Slovenskega Glasnika

Letos poteka sto let, odkar je slovenski narodni buditelj Anton Janežič ustanovil napredno glasilo »Slovenski Glasnik« v Celovcu, ki je izrednega pomena za slovensko kulturo in njen razvoj, posebno pa za razvoj slovenske književnosti. Janežičev Slovenski Glasnik v Celovcu je bil celo desetletje edino literarno glasilo Slovencev. Prav po njegovi zaslugi se je začela razvijati mlada slovenska pripovedna književnost. V njem so sodelovali pomembni slovenski književniki kot so Fran Levstik, Simon Jenko, Fran Erjavec, Janez Mencinger in drugi. Pozneje sta sodelovala tudi Simon Gregorčič in Josip Stritar. Vsi ti so priobčevali v Glasniku in bili znanilci nove dobe v slovenski književnosti.

Ustanovitelj Slovenskega Glasnika, Anton Janežič, se je rodil 18. decembra 1828 v Lešah pri Št. Jakobu v Rožu. Po končanih študijah je bil profesor na celovški realki, kjer je poučeval slovenščino, nemščino in zemljepis. Zelo pomemben je tudi kot soustanovitelj Mohorjeve družbe, ki je zelo uspešno delovala že za časa Janežičevega življenja in spravila mnogo knjig med slovensko ljudstvo.

### Največja nemška igralka Käthe Dorsch je umrla

Na božič je v dunajski bolnišnici preminula ena najznamenitejših nemških gledaliških igralk, Käthe Dorsch, ki je že dalj časa bolehala zaradi obolenja jeter. Igralka je umrla v 67. letu starosti. Rojena je bila v Oberpfalzu v Nemčiji. Igralsko kariero je začela v Nürnbergu, nastopala v Mainzu in končno začela sijajno kariero v Berlinu. Igrala je mojstrsko najrazličnejše vloge, pa tudi v filmu je dosegla lepe uspehe. Po drugi svetovni vojni je delovala v dunajskem Burgtheatru in v Zürichu. Med njene največje vloge spadajo Maria Stuart in Elizabeta angleška ter Olivija v Hudičevem generalu. Pokojno igralko so po njeni želji prepeljali iz Dunaja v Saarow pri Frankfurtu, kjer so jo pokopali v grobu njene matere. Dunajčani so se od pokojne gledališke igralke dostojno poslovili in ji izkazali zadnjo čast.

## *KULTURNE DROBTINE*

### Pariška gledališča stavkajo

Prvič se je dogodilo, da so napovedala in izvedla velika pariška gledališča: Nacionalna Opera, Commedie Francaise in dve sali Opere Commique desetdnevno stavko in to v času največje gledališke sezone, med prazniki. V stavko je stopilo vse tehnično osebje omenjenih gledališč in zahtevalo povišanje plač. S stavko pravtako groze uslužbenci vseh pariških muzejev, ki tudi zahtevajo višje plače. Gledališki uslužbenci so objavili, da bodo v primeru, da njih zahteve ne bodo uslišane, izvedli podobno stavko še v januarju letos.

### Splošno zasedanje jugoslovanskih književnikov

V zadnjih dneh decembra je bil v Zagrebu plenum Zveze književnikov Jugoslavije, ki je razpravljal predvsem o nekaterih stanovskih problemih organizacije. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje o poostritvi kriterijev za sprejem novih članov v Zvezo. Ker so bila na plenumu različna mnenja, je bilo sklenjeno, da bodo ustanovili stalno medrepubliško komisijo, ki bo izdelala načela na podlagi katerih naj bi republiška društva sprejemala nove člane. Na plenumu je bilo tudi govora o nagradah za življenjsko delo. V razpravi o tem vprašanju so kritizirali zlasti delo nekaterih založb, ki z veliko zamudo izdajajo dela nagrajenih književnikov.

Plenum je sprejel tudi predlog Zveze, da bi skušala ustanoviti mednarodno organizacijo književnikov, hkrati pa sklenil, da bo predložil enega izmed jugoslovanskih književnikov za Nobelovo nagrado. Sklenili pa so tudi, da bodo poskrbeli za popularizacijo jugoslovanske književnosti s tem, da bodo začeli izdajati literarne revije v tujih jezikih.

Dr. MIRT ZWITTER 49

## Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

**(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)**

Vse to pestro in intenzivno kulturno in prosvetno delo usmerja in vsklada **»Južnotirolski kulturni inštitut«**, ki ima, kakor vse prej navedene centralne organizacije, svoj sedež v Bozenu. Kot višek kulturnega dogajanja je pričel kulturni inštitut leta 1954 s prirejanjem vsakoletnih visokošolskih tednov v Južni Tirolski. Ti takozvani »Meranski visokošolski tedni« imajo nalogo vsakoletnega družabnega srečanja južnotirolskih intelektualcev ter akademskega naraščaja med seboj, predvsem pa s predstavniki znanosti, umetnosti in kulture v najširšem pomenu iz nemškega jezikovnega območja. Visoko politična vsebina in aktualnost teh kulturnih in znanstvenih prireditev je često le malo prikrita. Razvidna je tako iz zastavljene vodilne tematike, še bolj očitno pa iz sestava predavateljev. Tedni v Meranu v dneh od 1. do 14. septembra 1957 so veljali obravnavanju snovi »Tradicija in napredek«. Pod ta splošni okvir so spadala na primer tudi predavanja z naslovi »Jezikovni mir«, »Problematika parlamentarizma«, »Glavni problemi mednarodnega prava« itd. Od predavateljev jih je bilo 8 iz Avstrije, 5 iz Nemčije, 3 iz Švice ter ataše poslaništva ZDA iz Bonna. Med vsemi predavatelji ni bilo ne južnotirolskih domačinov niti sosedov Italijanov.

Planinstvo in turizem goji **»Planinsko društvo Južna Tirolska«**, ki je ob močni navezanosti na domačo zemljo in gore trdno zasidrano. Lepota južnotirolskih planin ter razvitost turizma in tujskega prometa nudijo bogate možnosti delovanja. Kot že zgoraj omenjeno[72]) pa je duh v tem društvu — kot delno tudi v Avstriji in Nemčiji — vse do danes nesprejemljivo nacionalističen in celo izrazito nacističen. Zanj ne more biti opravičilo niti častna tradicija iz onih trdih časov, ko so planinci visoko v hribih edini uživali in gojili enakopravnost nemške pesmi in svobodne besede, ki sta bili v dolini in mestu obsojeni na prisilni molk.

Športno dejavnost podpira centralna **»Južnotirolska športna zveza«**, ki pa zaradi pretežno kmečkega prebivalstva med Nemci naravno sorazmerno ni tako razvita kakor šport italijanskih meščanskih središč v deželi.

Med stanovskimi organizacijami smo že zgoraj omenili v prvi vrsti močno **»Južnotirolsko kmečko zvezo«**. Nemške delavce in nameščence pa združujeta **»Južnotirolska sindikalna zveza«** (Südtiroler Gewerkschaftsbund) ter **»Katoliška zveza delovnih ljudi«**, ki šteje okrog 23.000 članov. Njihova naloga je interesno zastopstvo, pa tudi strokovna in splošna izobrazba in tečaji med delavsko mladino, prirejanje kulturnih in družabnih prireditev. V zadnji dobi je organizacija, ki je pod cerkvenim vodstvom, pričela predvsem še s širokim delom na področju socialne pomoči, ustanavljanja delavskih in vajeniških domov v mestih ter s podpiranjem gradnje stanovanj v mestih in trških središčih.

Podpiranju nemškega šolstva na splošno, zbiranju sredstev za oskrbo nemških šol z učili in knjižnicami, predvsem pa še kot pobudnik in glavni podpornik vzgoje nemškega učiteljskega naraščaja za vse vrste šol ter nemškega akademskega naraščaja služi društvo **»Deutsche Schulhilfe«** v Bozenu. Istim namenom velja tudi delovanje nove **»Ustanove kanonika Mihaela Gamper-ja«** v Bozenu, nad katero so prevzeli protektorat škof dr. Jožef Gargitter iz Brixena, škof msgr. Heinrich Forer v Bozenu ter deželni glavar inž. Alojz Pupp. Že v prvem letu svojega široko zasnovanega delovanja je nova ustanova sezidala v Bozenu moderen dijaški dom za 100 dijakov ter v Brunnecku dijaški dom za 60 študentov. V Bozenu bo še dodatno gradila poseben dom za učence na strokovnih srednjih šolah ter v raznih mestih vajeniške domove. Očitno razpolaga nova ustanova z izredno bogatimi sredstvi ter uživa njeno delovanje dalekosežno podporo.[73]) Poleg tega obstojajo na posameznih šolah še posebne »Šolske blagajne« za podpiranje potrebnih dijakov. Značilno je, da je pri teh podpornih blagajnah povprečni znesek, ki odpada na dijaka, pri nemških šolah splošno višji kakor pri istovrstnih šolah za italijansko mladino v pokrajini.

---

[72]) Pripomba: Glej nadaljevanje št. 6 tega članka!

Značilno je, da najdemo med ustanovitelji že od nekdaj nacionalističnega „Nemškega in Avstrijskega planinskega društva" kot edinekurata iz Venta.

[73]) Pripomba: Samo za gradnjo dijaškega doma v Bozenu je n. pr. ustanova izdala 200 milijonov lir, to je okroglo 8 milijonov šilingov!

*(Nadaljevanje sledi)*

# Požrtvovalno delo vodi po poti navzgor

## Občni zbor blagovne zadruge v Št. Jakobu

Ob prehodu iz starega v novo leto je splošna navada in potreba, da se ozremo nazaj na preteklo dobo in kritično presodimo, kakšno je bilo naše delo, ali smo želi zaželjene uspehe, ali pa je bilo naše prizadevanje neuspešno in nismo dosegli postavljenega cilja. Tak obračun je še zlasti potreben v podjetjih, ki se bavijo z najrazličnejšimi trgovinskimi posli, kajti poslovanje takih ustanov se bo uspešno razvijalo le takrat, če se bodo perspektive za bodoče delo izoblikovale iz stvarnih dognanj in izkušenj na podlagi delovanja v prejšnji dobi.

Če velja to za posameznike in zasebna podjetja, potem velja v še večji meri za ustanove, ki so last večje ali manjše skupnosti. V našem primeru so to zadruge, ki niso same sebi namen, marveč ustanovljene s ciljem, da bi bile v pomoč tako posameznim članom kakor tudi vsemu našemu ljudstvu. Zato pa je pri zadrugi, pri kateri gre za interese in koristi skupnosti, še bolj važen reden pregled uspehov in neuspehov poslovanja, kar se navadno izvede na občnih zborih.

Tak pregled dela v minuli dobi so izvedli tik pred novim letom tudi člani Kmečko-gospodarske zadruge v Št. Jakobu v Rožu, ko so se zadnjo nedeljo zbrali na občnem zboru svoje blagovne zadruge. V pretres je bilo občnemu zboru dano poročilo o poslovanju zadruge v letih 1955 in 1956, poleg tega pa še revizijsko poročilo, ki je zajelo tudi že delovno dobo do približno srede novembra 1957.

Kakor je razvidno iz teh poročil, se je blagovna zadruga do leta 1955 borila s precejšnjimi težavami in promet vztrajno narašča pravzaprav šele zadnja tri leta. V veliki meri je k temu pripomogla nedvomno izgradnja novega skladišča in prostorov za poslovanje, poleg tega pa je bilo v teh letih končno zadovoljivo rešeno tudi vprašanje poslovodje. Vse to se zdaj zrcali v razveseljivih številkah, ki pričajo o tem, da je šentjakobsko zadružno življenje in delovanje že krenilo na pot, katera ob požrtvovalnem in skrbnem poslovanju gotovo vodi navzgor.

Primerjava računskih zaključkov kaže, da se je promet blagovne zadruge od leta 1955 do leta 1956, torej tekom enega samega leta, zvišal za 40 odstotkov. Posebne uspehe je zadruga dosegla pri prodaji umetnih gnojil, gradbenega materiala in semenskih žitaric. Cementa so n. pr. prodali leta 1956 za 30 % več kot leto poprej, promet pri koruzi se je v istem obdobju dvignil za 80 %, promet pri semenskem žitu pa celo za 100 %. V letu 1957 se je promet zadruge razvijal še bolj uspešno: dočim je v letu 1956 dosegel skupno vrednost 850.000 šilingov, se je lani dvignil na 1 milijon šilingov.

Občni zbor pa se ni bavil le z uspešnimi stranmi dosedanjega delovanja, marveč je temeljito proučil tudi pomanjkljivosti ter se posvetoval o ukrepih, ki bi zagotovili še boljše uspevanje zadruge. Kot nujno potreben ukrep je občni zbor spoznal potrebo po odločnem znižanju sedanje izredno visoke vsote terjatev, ki jih ima zadruga do svojih članov, ker tako stanje neugodno vpliva na razvoj donosnosti. Tozadevno je bilo sklenjeno tesnejše sodelovanje s krajevno Hranilnico in posojilnico. Obravnavan pa je bil tudi problem naročanja in dobavljanja blaga preko Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, ki sta jo na šentjakobskem zborovanju zadružnikov zastopala poslevodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter in vodja blagovnega oddelka Hanzi Čuden.

V zvezi z razveseljivim napredovanjem zadruge je bilo poslovodji Lubotu Urbajsu izrečeno priznanje za njegovo skrbno in požrtvovalno delo, dosedanjemu vodstvu zadruge — upravnemu in nadzornemu odboru — pa je občni zbor izrazil zahvalo in zaupanje s ponovno izvolitvijo.

Treba je upoštevati, da ima Št. Jakob na zadružnem področju že precejšnje izkušnje, saj je šentjakobska kreditna zadruga — Hranilnica in posojilnica, ustanovljena leta 1872 — najstarejša kmečka posojilnica ne le na Koroškem, marveč v Avstriji sploh. V primerjavi s posojilnico je blagovna zadruga razumljivo še sila mlada (ustanovni občni zbor je imela 22. 11. 1948), vendar bo letos tudi že slavila svojo desetletnico. Ker je zadnji občni zbor pokazal, da je zadruga začetne težkoče v glavnem že prebolela, je pričakovati, da se bo pot navzgor, katere začetek se nazorno vidi iz računskega zaključka za leto 1956, počasi toda vztrajno nadaljevala tudi v bodoče. Ravno to pa je tudi prvenstvena želja, ki jo povezujemo s čestitkami za desetletnico obstoja šentjakobski blagovni zadrugi ter njenim članom.

# Pevski koncert v Kotmari vesi

Minulo nedeljo je občinstvo napolnilo prostor v gostilni pri Ledererju do zadnjega kotička. Po daljšem presledku so ljudje spet z velikim veseljem pričakovali plemenitega kulturnega užitka za prijetno spremembo v vsakdanjem sivem življenju. Veliko zanimanje za napovedani koncert je znova dokaz, da si naše podeželjsko ljudstvo želi tovrstnih prireditev in je hvaležno vsakomur, ki mu jih posreduje. Kdo je za to poklican, kakor naša prosvetna društva, ki izvajajo po svojem namenu na ta način svojo plemenito in hvaležno nalogo.

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vesi je organiziralo pevski koncert. Sodelovala sta združena moška in mešana pevska zbora domačega prosvetnega društva in SPD »Bilka« v Bilčovsu pod vodstvom centralnega pevovodje SPZ Pavla Kernjaka. Kakor se je spet izkazalo, zaslužita oba zbora, solisti in dirigent vse priznanje in zahvalo, kar je bilo tudi mnenje vseh, ki so bili deležni tako lepega daru za praznike.

Pestro občinstvo, preudarni in resni kmetje, kmečke mamice, delavci in številno mladine je nestrpno pričakovalo pričetka sporeda. In ko je v prostor zadonela odlično zapeta gorjanska serenáda: Dobr večier . . . je bila na mah vzpostavljena povezava med pevci in poslušalci. Kar koli se drugače dogaja v teh glavah, skrbi, načrti, delo, med ljudmi, ki se ljubijo, včasih tudi nekoliko prepirajo, se vsak po svojih sposobnostih prizadevajo za vsakdanje življenje, se je v tem trenutku strnilo v eno: v uživanje melodije slovenske narodne pesmi, zrasle na naših tleh, prilagojene pokrajini in značaju ljudstva veseli, otožni, razgibani in nagajivi. V narodni pesmi je izražen način življenja in čustvovanja našega ljudstva in je zgovoren dokaz naše samobitnosti od pradavnih dni.

Pevska zbora sta prinesla za naše razmere zares kvalitetno podane pesmi z bogatim notranjim čustvovanjem, glasovno dobro interpretacijo in široko zvočno barvitostjo. Vidno je občinstvo uživalo bisere naše narodne umetnosti in navdušenje se je stopnjevalo od pesmi do pesmi. Podpredsednik SPD »Gorjanci«, ki je v svojem pozdravnem nagovoru izrekel občinstvu dobrodošlico, bi si bil lahko prihranil željo, da bi bili poslušalci s koncertom zadovoljni, ker to se je zgodilo stoodstotno. Ne moremo v kratkem sestavku navajati vseh pesmi in njih učinka, povedati pa moramo, da občinstvo s pritrjevanjem in burnim aplavzom ni štedilo. Spored je bil posrečeno in pestro sestavljen, menjaje sta moški in mešani zbor posredovala iz zakladnice naše narodne umetnosti. Znova se je pokazalo, da posedujeta zbora dobre talente med najmlajšimi in starejšimi pevci, zbora, ki sta glasovno dobro izučena, da lahko z uspehom izvajata katero koli skladbo. Prekrasno so melodije začinili solisti, kakor Mici Ušnik s sonornim altom, Jozl Pak in Franci Stossier pa s tenorjem. Na spontano zahtevo poslušalcev sta morala zbora več pesmi ponoviti. Med drugimi sta vzbudili pesmi Plovi . . . in Bolen mi leži . . . val viharnega navdušenja. Za zaključek pa so zapeli: Mi smo mi, smo pr' Dravc' doma . . . Skratka, ves potek obširnega in slikovitega sporeda se je odvijal pristno, čustveno in vroče.

Ob koncu lahko rečemo, da bi bilo naše ljudstvo tukaj in povsod po naši zemlji samo veselo, če bi imelo več takih prireditev. Mnenja, da bi se ta zvrst našega kulturnega življenja preživela, spričo uspelega koncerta v Kotmari vesi ne držijo, ker ljudstvo si jih želi še in še.

# Po naši zemlji

## Slovenji Plajberk

Proti koncu meseca novembra so v Podnu izročili svojemu namenu elektrarno, ki dobavlja 50 kW. Naprava je last hotelirja Ruperta Sereiniga. Gotovo je električni tok zelo potreben in koristen v tej prirodno lepi alpski dolini, ki je priznana po svoji privlačnosti za turiste iz najrazličnejših krajev. Koristila bo predvsem hotelirju, pa tudi kmetijskemu gospodarstvu, k čemer ni ničesar pripomniti.

Po nepotrebnem pa se je ob tej priložnosti razpisala Volkszeitung o stvareh, ki nikakor ne spadajo k stvari in vzbujajo samo ogorčenje in mržnjo med prebivalstvom. V članku beremo o razvoju Sereinigovega penziona, ki da je ob začetku vojne premogel že 20 postelj. Volkszeitung ugotavlja, da so ob koncu vojne prišli Titovi partizani in so hišo, ki so jo prej zapustili Landesschützen, pognali v zrak. Člankar pravi, da so hišo porušili, ko je že na vseh frontah vladal mir. V resnici pa se je zgodilo, da so partizani 15. aprila 1945, torej v času, ko so nekateri še verovali v končno nacistično zmago, pregnali iz Sereinigove hiše nacistično vojaštvo. Samoumevno je, da so borci za svobodo, za mir in lepše življenje v svetu ter neposredno za zopetno vzpostavitev demokratične Avstrije hoteli očistiti kraj vsem do grla sitih oboroženih nacistov.

Resnici na ljubo lahko povemo, da je bil gospod Sereinig zelo vnet pristaš hitlerjanskega režima. Vendar se ni z orožjem podal na fronto, temveč je v času, ko so neštete druge gonili v nacistične klavnice po vseh bojiščih, raje doma delal za cilje rjavega režima, toda njegova dejavnost pri ljudeh ni v najlepšem spominu.

Res je tudi, da je pozneje, ko je pričel tudi on spoznavati in dvomiti v končno zmago nacizma, sam iskal zveze s partizani in jih na tihem podpiral s cigaretami, medikamenti in drugim. O tem vedo ljudje dovolj povedati. Zaradi tega mu partizani kljub njegovi nacistični nastrojenosti niso ničesar storili in ga niso izropali, kakor pravi dopis. Vemo tudi, da je Sereinig partizanom ob njihovem prihodu iz svojega postregel s pijačo in jestvinami.

Dokaz za Sereinigovo izrazito nacistično dejavnost je predvsem dejstvo, da so ga po vojni zaprli Angleži in ga več mesecev zadrževali v taboriščih.

Takšna so dejstva, o katerih vedo vsi občani, in čudimo se, da Sereinig kot trgovec, lesni trgovec in gostilničar, ki živi od vseh ljudi, ne prepreči takšnih netočnih vesti, kot jih je v tem primeru spet prinesla Volkszeitung. Tako pisanje namreč seje le jezo in razdor v občini.

Pripomnimo še, da prve elektrarne v kraju ni napravil edinole Sereinig, ker so nekateri kmetje imeli že prej lastne elektrarne, kakor na primer p. d. Bošte in Rausch in še drugi.

Za bodoče pa bi svetovali, da bi se pri takih poročilih nekoliko bolj držali stvarnosti.

## Koviče

Prekmalu se je zgodilo, da nas je zapustila za vedno pri vseh priljubljena Urši Vahova, sestra sedanjega gospodarja. Zaradi njenega zrahljanega zdravja so ji svetovali, naj ne bi opravljala napornih del. Ker pa je bila Urši vse življenje marljiva in delavna ter vajena dela, se ni mogla vzdržati, da ne bi pri obilnem delu povsod pomagala. Končno pa se je morala podati v bolnišnico v Celovec in se podvreči operaciji, ki je pa na žalost ni prestala. Pokojna Urši je bila po značaju dobra in vsem ustrežljiva, zato smo jo cenili in ljubili vsi, ki smo jo poznali. Kakor je njen oče ljubil in spoštoval slovensko ljudstvo na Koroškem in deloval za njegovo blaginjo, tako je ostala zvesta svojemu narodu tudi rajna Urši do njenega zadnjega diha. Pokojna je bila tudi v vrstah bralk Slovenskega vestnika. Med štirimi sestrami je bila ona najmlajša, toda na veliko žalost preostalih svojcev je prva zapustila svoje domače in okolico.

Iz bolnišnice so njene telesne ostanke prepeljali na njen ljubljeni dom. Mnogo ljudi se je od pokojne poslavljalo ob mrtvaškem odru in številna množica je pokojnico spremila na njeni zadnji poti in prisostvovala pogrebnim svečanostim. Domači pevski zbor ji je na domu žalosti in ob odprtem grobu zapel v slovo ganljive žalostinke, domači g. župnik pa je orisal njeno zgledno življenjsko pot in spregovoril tolažilne besede. Blaga Urši naj v miru počiva v domači zemlji, žalujočim svojcem pa izrekamo naše globoko sožalje!

## Žvabek

V božični noči je v gospodarskem poslopju kmeta Jakoba Dovjaka nad Svetim mestom izbruhnil požar. Družina je bila že pri počitku, ko so ogenj zapazili. Bilo pa je že prepozno, da bi ga ukrotili. Gospodarsko poslopje je zgorelo do temeljnega zidovja, poleg tega pa tudi vse zaloge krme in kmetijski vozovi ter osem svinj. Gasilcem požarnih straž iz Žvabeka in Suhe, ki so kaj kmalu prispeli na kraj požara, je kljub pomanjkanju vode v napornem delu uspelo, da so preprečili razširitev ognja tudi na stanovanjsko poslopje ter so tako obvarovali hudo prizadetega kmeta še hujše nesreče. Nastalo škodo cenijo na okoli 125.000 šilingov. —

V Hrastu v labotski občini pa se je primerila smrtna delovna nesreča. Kmet Franc Mohl je rezal na krožni žagi bukova polena. Nenadoma je odletel od žage kos lesa in kmeta silovito zadel v glavo in spodnji del telesa. Ponesrečenega so prepeljali v bolnišnico v Wolfsberg, kjer pa mu niso mogli več pomagati in je kmalu podlegel hudim poškodbam.

## Dvor pri Pliberku

Mladi Herman Kušej, sin Janeza Kušeja, p. d. Dvornika v Dvoru, je pred nedavnim napravil izpit za mizarskega mojstra. Učil se je v mizarskem podjetju Mlinar v Pliberku in pozneje delal pri mizarskem mojstru Graufu. Novemu mojstru čestitamo!

## Libuče

Lojzka Košutnik je bila zaposlena v Švici. Tam se je spoznala z mladim švicarskim zidarjem in vzljubila sta se ter sklenila, da se poročita. In zares je bila minuli četrtek poroka v nevestinem domačem kraju v Libučah. Veselo in prijetno poročno slavje je bilo v gostilni pri Železniku. Novoporočencema, ki se bosta spet vrnila v Švico, iskreno čestitamo!

## Zavore odpovedale — smrtna nesreče

Na vozni cesti iz Bärentala proti Bistrici v Rožu se je minuli petek proti večernim uram pripetila smrtna nesreča. Prevoznik Hans Graber iz Beljaka je vozil s težkim tovornim avtom hlode. Na največji vzpetini ceste je šofer zgubil oblast nad vozilom, ker so odpovedale zavore. Avto je drvel z vedno večjo brzino, voznik pa si je zaman prizadeval, da bi ga zavrl. Njegovi spremljevalci so takoj poskakali z vozila in se na ta način rešili. Da bi bil voznik zmanjšal brzino, je zavil ob cestno brežino, pri tem pa je avto z vso silo treščil v skalo in se prevrnil. Šofer, ki je v zadnjem trenutku skočil iz kabine, je prišel pod težo hlodov in šele po daljšem času se je posrečilo, da so ga mrtvega spravili izpod tovora. Verjetno je bil nesrečni šofer ob nesreči takoj mrtev.

## KOLEDAR

Petek, 3. januar: Genovefa
Sobota, 4. januar: Tit
**Nedelja, 5. januar: Telesfor**
**Ponedeljek, 6. januar: Sv. Tr. kr.**
Torek, 7. januar: Valentin
Sreda, 8. januar: Severin
Četrtek, 9. januar: Julijan

# Čez dvajset let

Predsednik radijske družbe v ZDA David Sarnoff je pred nedavnim praznoval 50-letnico svojega udejstvovanja na radijskem področju. Ob tej priliki je na družabni prireditvi, ki so mu jo priredili številni prijatelji in znanci, govoril o svojih predvidevanjih, kako bo na svetu čez dvajset let. Napovedal je čudovit razvoj človeka in velik napredek prihodnjih generacij na tehničnem in znanstvenem področju.

Že danes na primer je mogoče pridobivati nuklearno energijo iz razmeroma cenenega materiala. To pomeni, da bo praktično mogoče pridobivati neomejene količine te energije in po nizki ceni. Zato se bo nuklearna energija rabila na zrakoplovih, ladjah, vlakih in celo na avtomobilih. Izdelovali bodo tudi atomske baterije, ki ne bodo drage in jih bo treba polniti samo vsakih nekaj let.

Napovedana pa je tudi televizija v barvah, ki bo s svojo mrežo povezala vso zemeljsko oblo, človek pa bo lahko telefoniral tudi na velike daljave in pri telefonskem razgovoru videl svojega sobesednika. Na razpolago bodo televizijski sprejemniki in oddajni aparati, ki bodo obenem sproti prevajali razne govore iz raznih jezikov, da jih bodo lahko vsi razumeli.

Kar se tiče prevozov bodo imela reakcijska letala nuklearni pogon in bodo vozila z brzino 8000 km na uro, ne da bi bila pri tem kakšna večja nevarnost, kot na današnjih letalih. Na ta način bo mogoče tudi najbolj oddaljena mesta doseči v najkrajšem času.

Avtomatizacija bo tako napredovala, da se bo proizvodnja močno dvignila, cene bodo padle in marsikatero blago, ali ugodnost bo dosegljiva vsem. Milijoni ljudi ne bodo sužnji nevarnega in težkega dela. Povečalo se bo število delovnih mest, zmanjšalo število delovnih ur in za vse bo življenje laže.

Razen tega se bo spremenilo tudi družinsko življenje in Sarnoff predvideva, da ni več daleč dan, ko se bo uresničil sen gospodinj, da bodo imele doma vse gospodinjstvo mehanizirano. Vrstni red gospodinjskih opravil bo vnaprej določen in vse delo bodo opravili elektronski aparati. Poljubno bo mogoče uravnavati temperaturo po stanovanjih, prav tako višino vlage in prezračevanje stanovanjskih prostorov.

## Kako dolgo lahko živimo?

Človeškemu življenju je postavljena meja, ki pa se iz stoletja v stoletje vedno bolj pomika nazaj. Znanstveniki sodijo, da je predzgodovinski človek komaj preživel 18 let. Ljudje, ki so se rodili v 18. stoletju, so lahko računali, da bodo doživeli povprečno 36 let življenja. Na začetku tega stoletja je povprečno življenje Američanov znašalo 50 let, sedaj pa se je to povprečje dvignilo na 68 in pol leta. Tudi v Evropi so dosegli podoben napredek. Medicinska znanost je dala človeku nešteto dragocenih pripomočkov, s katerimi si obvaruje zdravje in življenje. Toda znanstveniki pravijo, da bi lahko živeli še dalje.

Dr. Edward Bortz, bivši predsednik ameriške medicinske družbe, veruje, da bo napočil čas, ko bodo ljudje lahko živeli tudi 150 let. Čeprav se nam zdi ta izjava senzacionalna, pa jo lahko jemljemo resno, saj gre za izjavo ene največjih svetovnih avtoritet na tem področju. Dr. Bortz utemeljuje svojo izjavo z dejstvom, da žive živali šestkrat dalje, kot pa potrebujejo časa za doraščanje. Po njegovem bodo tudi v prihodnjih letih odkrili izredno važna dejstva o sestavi človeškega telesa, kar bo omogočalo, da bo človek lahko ostal zdrav nekaj desetletij dalje kot doslej.

Statistike kažejo, da žive najdalje inženirji, trgovci, odvetniki, učitelji, duhovniki in kmetje. Smrtnost je večja pri samcih, vdovcih in ločencih ... Če sta žena in mož istih let, potem ima žena več možnosti, da bo preživela svojega moža.

Dr. Bortz misli, da je odvisno od vsakega človeka posebej, kako dolgo bo živel. Ko je star 35 let, mora človek posebej začeti skrbeti za svoje zdravje. Čim več se mora sprehajati, voziti kolo, delati, plavati in se sploh ukvarjati s športom. V tej dobi morajo ljudje več jesti mesa, jajc in mleka ter piti dovolj tekočin, jemati pa manj maščobe. Spanje pa je prav tako zelo važen činitelj pri tem.

## ZANIMIVOSTI

### Zdaj spet govori

Venezuelski ribič Alfonso Espinola je bil od desetega leta nem. V mladih letih se je namreč tako ustrašil, da je onemel. Zdaj mu je že skoraj petdeset let in se je sporazumeval z drugimi ribiči samo s kretnjami. Nedavno pa so se peljali ribiči s čolnom ob atlantski obali Venezuele. Sunek vetra je prevrnil čoln, Espinola je bil dober plavač, zato ni bil v strahu zase, čeprav ni več videl svojih tovarišev. Tisti trenutek pa je videl v bližini velikega morskega psa. V smrtnem strahu se mu je razvezal jezik, zavpil je iz vsega grla. Rešili so ga, presenetljivo pa je, da mož zdaj normalno govori.

### Konji v ZDA

V ZDA imajo le še dobre štiri milijone konj in mul, medtem ko jih je bilo leta 1920 še nad 25 milijonov. Konjereja se ne izplača, ker je krma predraga.

### Kriminal v ZDA narašča

Število kriminalnih prestopkov v ZDA se je zvišalo za 8,4 % v primerjavi s prvim polletjem predlanskega leta. V prvih mesecih lanskega leta so zabeležili 399.670 kriminalnih prestopkov, oziroma vsakih 11 sekund enega. Dnevno je povprečno 37 umorov, 272 lopovskih napadov, 4775 vlomov, 801 tatvin avtomobilov in 1792 drugih tatvin. Celotno število umorov v teku šestih mesecev znaša 6730. Za naraščanje kriminala dolžijo kavbojske in kriminalistične filme, ki polnijo žepe filmskim podjetnikom.

## Zajci bi pregnali ljudi

Zajci utegnejo postati nevarnejši od zveri. O tem so se dobro prepričali v Novi Zelandiji, kjer so bili zajci dolga desetletja najhujši škodljivci in kjer se je nekaj časa zdelo, da bodo morali ljudje popustiti pred njimi. Vse gospodarstvo je bilo resno ogroženo. Zajci so se tako namnožili, da jih ni bilo več mogoče dovolj hitro pokončevati. Za živinorejo ni bilo več krme, kmteje so bili prisiljeni, da opustijo ovčerejo.

Zajci so se nevarno namnožili ob koncu prejšnjega desetletja. Ves čas od tedaj so jih zatirali brez uspehov. Kmetje so prenehali obdelovati več tisoč hektarov najrodovitnejše zemlje. Le lovci so se še lahko preživljali. Nova Zelandija je postala največji izvoznik zajčjih kož. Kmetje so poskušali zavarovati posevke z ograjami. Toda kaj kmalu se je že izkazalo, da niti najdražje ograje ne zadržijo zajcev. Lovci so bili lahko zadovoljni, kajti Nova Zelandija je leta 1897. izvozila nad 17 milijonov zajčjih kož. To se pravi, da so najmanj toliko zajcev pobili v enem samem letu.

Izdali so številne zakonske predpise, da bi bilo mogoče uspešneje zatirati nevarnega škodljivca. Po prvih predpisih so ustanavljali posebne odbore, ki so imeli dolžnost skrbeti za zatiranje zajcev. Predpisano je tudi bilo, da so bili kmetje dolžni na svojih njivah in travnikih pobijati zajce. Leta 1947 pa so tudi izdali poseben zakon za zatiranje zajčje zalege. Zakon je predpisal ustanovitev posebne organizacije za zatiranje zajcev. Hkrati so uvedli davek na prodane zajčje kože na domačem trgu. Naslednje leto so zajčje kože še bolj obdavčili in začeli so ovirati izvoz kož. Leta 1954 pa so prepovedali izvoz zajčjega mesa.

Ti zakonski predpisi se nekomu mogoče zdijo na prvi pogled nerazumljivi. Toda prav to je koristilo, uspeh pa je bil v tem, da je bil končan lov na zajce, ki je koristil le tanki plasti prebivalstva Nove Zelandije. Brž ko ni bilo več nikomur v korist, da bi se zajci še nadalje množili, je bilo mogoče odločno udariti po škodljivcu in zavarovati kmetijstvo, ki preživlja večino prebivalstva Nove Zelandije. Živinoreja, predvsem ovčereja sedaj zopet odlično napreduje. Sedaj izvažajo namesto zajčjega mesa, volno, ki je veliko koristnejša za deželo. Zajec ni več zaščiten in ni več nevarno, da bi pregnal ljudi z zemlje.

## Od kod imena avtomobilom?

Vse bolj se veča avtomobilski promet. Po naših cestah brzijo vozovi domače in tuje produkcije kakor na tekočem traku. Novi in lepi modeli pritegnejo vedno pozornost ljudi, ki gledajo za njimi in ugibajo, kakšne znamke naj bi bil ta ali oni voz. Danes, v dobi avtomobilizma poznajo že otroci znamke avtomobilov, vendar pa malokdo ve, odkod so ta imena.

Adler — ime mu je dal konstruktor Klayer, češ da je njegov avtomobil med drugimi avtomobili kakor orel med ptiči.

Mercedes — tako je bilo ime hčerki avstrijskega konzula Jelineka v Nizi.

Opel — ta je dobil ime po tovarnarju Ademu Opelu.

Chevrolet je dobil ime po Švicarju Louisu Chevroletu, ki je bil ustanovitelj tovarne avtomobilov v Detroitu.

Benz — svetovno znana tovarna avtomobilov v Mannheimu. Ime je dobila po Karlu Benzu, pionirju avtomobilizma.

Buik — tako se je pisal nizozemski ustanovitelj ameriške tovarne avtomobilov leta 1900.

Cadillac — priimek ustanovitelja ameriškega mesta Detroita.

Citroen — največ francoskih avtomobilov je konstruiral Andre Citroen.

Ford (Detroit) — je dobil ime po Henryju Fordu, ki je leta 1903. ustanovil največje ameriško društvo za industrijo avtomobilov.

Steyr — se imenuje po zgornjeavstrijskem mestu Steyr.

Ime Fiat je kratica za: Fabrica Italiana di Automobile Torino.

Seveda, to je samo nekaj najznačilnejših avtomobilskih imen. Avtomobilska industrija pa izredno naglo napreduje in zaradi tega je mogoče videti na cestah še več različnih avtomobilov različnih znamk. Večina so imena, določena po imenih konstruktorjev, tovarnarjev ipd. Avtomobili novih tipov se morajo boriti za uveljavljanje, kar pa danes že ni več lahka stvar, ko je konkurenca prav na tem področju zelo velika.

F. S. FINŽGAR

# POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA — POVEST DAVNIH DEDOV

52

»Da bi lagal, Iztoče! Še je ležal razbiti vrč na mizi, ki ga je Tunjuš razsul v jezi, ko sem dospel v gradišče. Ljubinica se je tresla od groze, ki jo ji je zavdal ta čeljustač, merjasec smrdljivi.«

»Da bi ga srečal! Ne uide mi!«

»Kakor sem ga srečal jaz in kakor je, žal, ušel meni.«

»Morda pa le Radovan njemu,« je zamrmral oni stari Sloven; tega godec seveda ni slišal, ker ni maral.

»Srečal sem ga, ko je vahral iz gardišča, ker mu je Ljubinica pomolila psico z ognjišča pod nos namesto poljuba. V dolini blizu gradišča sem zagledal njegov rdeči plašč — jaz pa v zasedo. Čakaj, sem si mislil, zdaj se spomniš, kdaj si preganjal Radovana! Hitro je jezdil, glava mu je visela konju na vratu, vsa žalostna in dremotna. Mižal je, natanko sem videl. Obljubil sem bogovom obete, napel hrbet ter se pripravil za skok iz zasede. Bil je tako blizu, da bi ga zagrabil za plašč. Sežem po nož za pas — na bese, noža ni bilo. Izgubil sem ga bil. In tako je ubežal smrti, kravjerepnik!«

»Pij, Radovane! Dobro si povedal!«

»Še bolje bi bil naredil; toda če ni bilo noža, ali naj ga s plunko po glavi? Več je vredna ena struna kot vsa njegova buča. Toda še se srečava, še in tedaj —«

Godec je zamahnil s pestjo in zopet segel po čutari.

Vojaki so udarili v vesel smeh. Toda Radovan jih je ošinil z divjim pogledom in se prevalil od ognja v visoko travo.

»Le smejte se, drobnica vrtoglava! Ne poznate me še!«

Potegnil je k sebi prazno torbo in si jo del pod glavo.

»Spat!« je ukazal Iztok. »Straža pri konjih naj se menjava na vsaki dve uri, da čuvaja ne premaga spanec; zakaj trudni ste. Ob svitu zore odrinemo preko Hema!«

Vojaki so razgrebli žerjavico, da je ugasnil ogenj. Za nekaj trenutkov so vsi trdno pospali.

Tudi Iztok si je želel spanca. Začutil je po udih silno utrujenost. Šele sedaj se je zavedel, kako ga je zmučila ježa. Zaklopil je oči in potegnil konjeniški plašč čez obraz. Tisoč misli mu je vrelo po glavi. Toda na vse bi bil pozabil, samo da se odpočije za daljno pot. Zaman. Iz dragega konjeniškega plašča je dihal vonj po nardi. Tako je dehtelo ono noč v njegovi sobi, ko se je sešel z Ireno.

Objel ga je ves čar tiste noči, ko je ljubljeno vedel za mehko roko iz čolna na Epafroditovem vrtu. V temi pod plaščem je zagledal njene modre oči, na licih je začutil božanje njenih svilenih las. Njegova duša je sedla v šajko, s katero jo je spremljal nazaj v carsko palačo. Nad njima nebo, v srcih en sam koprneč žarek, na ustnicah molk, ker so onemele besede v toliki sreči ... Nato boj, boj zanjo — napad na vrtu — grozna ječa — sedaj brez nje ... Kje si, Irena?

»Oteta,« mu je rekel Epafrodit. Oteta? Azbadu? Teodori? Morda tudi njemu oteta — in ne zanj. In vendar mu je življenje brez nje smrt, dan brez večne misli nanjo pusta noč, vse zmage prazna igrača, če bi ne mogel pokloniti lovorik njej. Irena, kje bivaš? Ali hrepeni tvoje srce po meni?

»Tako mi Krista, objameš jo!«

Tudi to je rekel Epafrodit. Objamem? Kdaj? »Ker jo čuva Bog!« Iztok se je v temni slutnji domislil blagovesti, katero mu je podarila Irena. Spominjal se je izrekov Krista križanega, katerega je molila ona. In rekla mu je: Veruj resnici in njegova ljubezen napolni tudi tvoje srce.

Iztok je občutil rahlo upanje; daleč na vzhodu se je zasvetilo, s tihim šelestom je prišlo po vrhovih dreves in mu pojilo dušo z besedami blagovesti: »Kar koli boste prosili v mojem imenu, se vam bo zgodilo.«

Ustnice barbara so se začele premikati, iskale so besed, vrelo je iz duše: »Samo njo, Ireno, sveto, čisto, mojo edino mi daj — po Kristu, Gospodu njenem!«

Kakor sladka omotica mu je stisnilo senca, obtežile so se trepalnice, iz noči se je rodila luč, iz luči je krilila Irena z rokami proti njemu in ga klicala: »Pridi, moj predobri, junak junakov!«

Zvezde so gasnile v hladnem jutru. Čuvaj je prebudil vojake. Takoj so osedlali konje, ki so odpočiti veselo brzali in se pasli po travi.

»Niste ničesar čuli v noči?« je vprašal Iztok.

»Ničesar, magister equitum,« ga je nazval najstarejši Sloven, ki je stražil jutranjo stražo.

»Topot konjice se ni oglasil?«

»Šumela je reka, cesta je bila mrtva!«

»Hitro prigriznimo, potem na pot! Zvečer prenočimo onstran Hema in tam smo že utekli vsakemu pogonu.«

Vojaki so tesno opasani stoje zajtrkovali. Edino Radovanov oklep je še tičal za grmom, kjer ga je bil pustil zvečer. Sam je še globoko hropel na torbi.

»Radovane!«

Iztok ga je potresel za ramo.

Godec je kriknil, sunil z obema rokama in se izmotal iz volnene halje, s katero se je bil odel preko glave.

Obsedel je na tleh, si mencal oči in plašno gledal po vojakih.

# Dodatna starostna renta v kmetijstvu

V zadnjem tednu pred božičem sta zakonodajna organa republike sklenila »zakon o zavarovanju na dodatno rento v kmetijstvu«. Zakon je stopil — kar tiče prispevkov s strani kmetov za izplačevanje dodatne rente — v veljavo 1. januarja 1958; prve rente se bodo plačevale od 1. julija 1958, zaenkrat vendar samo v obliki prehodnih rent vsem, ki bodo po zakonu rente deležni, ne glede na to, če izpolnjujejo za normalno rento potrebne pogoje.

### Obseg in obveznosti zavarovanja

**Obvezno zavarovani na dodatno rento v kmetijstvu so na splošno lastniki in najemniki kmetijske posesti ter njihovi otroci in nečaki.** Otroci in nečaki so zavarovani le v toliko, v kolikor delajo na kmetiji svojih staršev in **niso** drugod polnopoklicno zaposleni. Lastniki kmetij, ki imajo le-te oddane v najem, ne spadajo pod obvezno zavarovanje. Od solastnikov v zakonu je obvezno zavarovan le mož, vendar je žena po moževi smrti deležna rente za vdove.

Iz obveznega zavarovanja so **izvzeti** kmet. posestniki in njihovi družinski člani, katerih znesek za odmero zemljiškega davka ne doseže 20 šil. (v praksi bodo to posestniki z manj kot 2 ha kmet. površine), če se od te posesti v glavnem **ne preživljajo.** Nadalje so iz obveznega zavarovanja izvzeti **posestniki** kmetijskih in gozdnih obratov, **ki so istočasno obrtniki,** če znesek za odmero zemljiškega davka ne presega 72 šil. in če jim obrt donaša več kot 18.000 šil. letno. Ta krog ljudi dobi rento oz. penzijo po zakonu o zavarovanju v obrti. Posestniki kmetij, paterih znesek za odmero zemljiškega davka presega 72 šil. in katerih letni donos iz obrti ne dosega 18.000 šil., so zavarovani po zakonu o dodatni renti v kmetijstvu. Slednjič obveznemu zavarovanju po tem zakonu **niso podvržene osebe,** ki so sicer kmetijski gospodarji, so pa **istočasno** zavarovane po Splošnem zakonu o socialnem zavarovanju (ASVG) ali pa imajo zagotovljeno **penzijo** kot uslužbenci javnih uradov.

Pri vseh teh izjemah vendar zakon omogoča **prostovoljno** zavarovanje.

### Vrsta in višina rente ter pogoji za izplačilo

**Po zakonu se bodo zaenkrat izplačevale: starostna dodatna renta, dodatna renta za vdove in dodatna renta za otroke sirote (Waisenkinder). Za pozneje je predvidena tudi renta v primeru popolne onemoglosti in zavarovanje za primer bolezni.**

Kar tiče višino rent, znašajo le-te mesečno:

| | | |
|---|---|---|
| **Starostna dodatna renta** za neporočene | šil. | 200.— |
| **Starostna dodatna renta** za poročene | „ | 400.— |
| dodatek za vsakega otroka pod 18 let | „ | 32.— |

**Dodatna renta za vdove** znaša polovico rente, ki je je bil zavarovani deležen ob svoji smrti.

**Dodatna renta za otroke sirote** znaša za enostransko osirotele otroke 40 %, za obojestransko osirotele otroke 60 % dodatne rente za vdove in se plačuje do 18. leta starosti.

**Rente v tej višini so deležni vsi, ki bodo po tem zakonu zavarovani 35 let.** Pri krajši dobi zavarovanja se zgornji zneski znižajo in bodo znašali pri zavarovanju za 30 do 34 let 92 %, za 25 do 29 let 84 %, za 20 do 24 let 76 %, za manj kot 20 let pa 68 % normalne rente. Renta se plača trinajstkrat na leto.

**Renta se prične izplačevati pri starosti 65 let za moške in 60 let za ženske, če zavarovani preneha samostojno gospodariti, se pravi, če kmetijo preda nasledniku.** Izplačevanje rente **na predajo kmetije ni** vezano v vseh onih primerih, kjer znesek za odmero zemljiškega davka ne doseže 56 šil., kar bo običajno **pri vseh kmetijah z manj kot 5.8 ha kmet. površine** ali manj kot 7.000 šil. stare enotne vrednosti.

Če za rento upravičeni pri predaji kmetije obdrži za svojo rabo nekaj zemljišč, mu to višine rente ne zmanjša, ako znesek za odmero zemljiškega davka za ta zemljišča ni višji od 56 šil.

Za primer, da je zavarovani umrl za nezgodo ali poklicno boleznijo, preden je bil deležen rente, so preostali zakonec in osiroteli otroci pod 18 leti takoj deležni rente za vdove oz. rente za osirotele otroke. Drugače je mogoče izkoristiti pravico za rento šele po 15 letih zavarovanja.

### Prehodna renta

Da bi bili kmetijski posestniki, ki drugače izpolnjujejo pogoje za izplačilo dodatne rente, le-te deležni ne glede na to, da zaenkrat ne izpolnijo dobe obveznega zavarovanja, določa zakon posebne pogoje za deležnost tako imenovane prehodne rente. **V smislu teh določil bodo od 1. julija 1958 pričeli redno prejemati polno rento vsi kmetijski užitkarji, ki so dosegli določeno starost, če so v zadnjih 40 letih vsaj 30 let gospodarili po pogojih kakor jih zakon predvideva za normalno rento.** Redno, vendar znižano rento pa bodo dobili tudi vsi, ki dokažejo, da so v zadnjih 20 letih vsaj 15 let gospodarili po pogojih, kakor jih zakon predvideva za normalno rento.

Vdove bodo dodatne rente deležne, če je umrli posestnik v zadnjih 10 letih pred dosego 65. leta vsaj 5 let sam gospodaril.

### Prispevki za dodatno rento

Denar za izplačevanje dodatne rente v kmetijstvu se bo zbiral iz prispevka na posestvo, iz prispevkov na osebo ter — vsaj zaenkrat — iz prispevkov države. Prispevke na posestvo in na osebo bo treba plačevati od 1. januarja 1958 naprej.

**Prispevek na posestvo** znaša letno 150 % davčne mere za zemljiški davek, kakor je bila določena 1940 (stara enotna vrednost kmet. posesti).

**Prispevki na osebo** znašajo letno 240 šil. za zavarovanega in 120 šil. za vsakega otroka, ki na domači kmetiji glavnopoklicno dela.

**Prispevek države** bo kril letno razliko med vplačanimi in izplačanimi zneski. Zaenkrat bo znašal letno okoli polovice za izplačilo rente potrebnega denarja. Denar bo upravljal in zakon izvajal »Zavod za zavarovanje na dodatno rento v kmetijstvu«.

*

Kar je bilo ravnokar o zakonu o zavarovanju na dodatno rento v kmetijstvu povedanega, je samo splošni okvir določil, ki razumljivo pušča odprtih celo vrsto vprašanj, na katera bodo dale odgovor še številne odredbe in odloki za izvajanje in praktično uporabo tega zakona.

Na splošno pa lahko rečemo, da je ta zakon postal resnica na podlagi kompromisa med številnimi nasprotujočimi si gledišči in mnenji. Kot tak pa je brez dvoma prispevek za olajšanje okoliščin, v katerih živi in dela kmečka družina. Njegov pomen za kmečke ljudi bomo lažje ocenili, če omenimo, da bo že s 1. julijem omogočil ca. 80.000 starim kmečkim ljudem boljši in brezskrbnejši življenjski večer in bo odvrnil številne prepire in razprtije med mladimi in starimi na vasi.

## V Avstriji več, na Koroškem manj prašičev

Pri septembrskem štetju 1956 so v državi našteli 2,711.412 prašičev, leto pozneje pa 2,828.996. Število je v enem letu naraslo za nadaljnjih 4,33 %. Ta porast na splošno ne bi bil prehud, če ne bi bilo lani septembra število brejih svinj za 15.685 ali 13.43 % večje od predlanskega. Poleg tega so lani septembra našteli 72.535 ali 11.3 % več pujskov pod 8 tednov starosti kakor leto poprej.

Največji je bil porast števila prašičev na Zgornjem in Nižjem Avstrijskem, kar je za avstrijsko tržno proizvodnjo prašičev odločilno. Na Koroškem, ki po številu zajema le 8 % prašičev v državi, je skupno število sicer padlo za 3.64 %, nasproti temu pa se je povečalo število brejih svinj (za 7.60 %) in pujskov pod 8 tednov starosti (za 2.42 %).

Ta razvoj, ki bo imel za posledico v prvem polletju ca. 170.000 pitancev več kakor lani, bo brez dvoma vrgel svoje sence tudi na koroški trg. Ni znano, v koliki meri bo zunanja trgovina zahtevala uvoz pitancev in omogočila njihov izvoz, vendar je očitno, da bo povečana ponudba na Dunaju že tekom marca močno pritisnila tudi na koroški trg, da bo povzročila tako težave pri vnovčenju kakor tudi pri stremljenju za ceno, ki bi bila v skladu s povprečnimi proizvodnimi stroški.

## Vodeni poganjki na sadnem drevju

Če krono sadnih dreves močno preredčimo, odženejo iz nje na več mestih krepki in dolgi vodeni poganjki. Nanje se bolj jezimo, kakor da se jih veselimo. In vendar so nekaj naravnega; drevo, ki je zgubilo eno četrtino ali celo tretjino krone, ki pa so mu ostale vse korenine, si z vodenimi poganjki pomaga samo. Z vodenimi poganjki oz. listjem na njih pretvarja sokove iz zemlje v les, popje in sadje. Zato pustimo vodene poganjke čez leto rasti in jih šele pozimi porežemo, kolikor je to potrebno. Često nam močni vodeni poganjki lahko služijo za ostvaritev nove krone ali zboljšanje stare.

Vodenih poganjkov, ki smo jih določili za zboljšanje obstoječe ali ostvaritev nove krone, ne odrežemo, temveč jih samo skrajšamo za eno tretjino. V naslednjem letu bodo odgnali številne stranske vejice in se polagoma razrastli v novo vejo. S preudarno rezjo vodenih poganjkov in odstranjevanjem starih vej s časom lahko dobimo pomlajeno in donosnejše sadno drevo.

Na mladih sadnih drevescih so vodeni poganjki slabo znamenje. Tu jih je treba brezpogojno odstraniti in poiskati vzrok za njihovo odganjanje. Vodene poganjke prične mlado drevo odganjati, če je preglobоko vsajeno, kar bomo spoznali, če zemljo nad koreninami okoli debla odgrnemo. Če je korenjača, to je mesto debla, kjer se korenine razraščajo, pokrita z zemljo, je to vzrok vodenim poganjkom. Drevesce je treba vsaditi više ali pa popraviti tako, da bo korenjača v resnici med »dnevom in nočjo«, se pravi, tik ob zemeljskem pokrovu.

Vodenim poganjkom pa je lahko tudi vzrok vlažna in slabo prezračena zemlja. Najboljša odpomoč je pimerna obdelava in rahljanje zemlje.

---

»Ni ga, besa!« je zaklel po bizantinsko. Vojaki so se mu zasmejali.

»Koga ni?«

»Tunjuša! Davil sem ga, za vrat sem ga držal, pa mi je ušel, kravjerepnik! Še v spanju človek ne počije.«

»Očka, mi gremo! Hitro se opravi in na konja!«

Radovan se je skolebal na kolena, se uprl s pestmi v zemljo in lezel kvišku.

»Pri Morani, da ne čutim nobene noge!«

Iztok mu je že ponujal polno čutaro.

»Če me ta ne oživi, ležem nazaj, vi pa hodite svojo pot brez mene!«

Golcal je na tešče močno grško vino, dokler ni izpraznil čutare. Obliznil se je po mokrih brkih, zacmakal in izpregovoril:

»Epafrodit, samo tvoja ljubezen je resnična! Bogovi s teboj in s tvojim vinom! Zakaj te je neslo iz Bizanca? Postaral se bom od žalosti, ker ne srečam več ne tebe ne tvojega vina. Ali ga sploh še kaj imate?«

»Deset velikih buč, očka!«

»Torej grem z vami in vam pokažem staro pot preko Hema. Sicer bi legel v travo in spal.«

»Ter čakal Tunjuša.«

Tako je rekel vojak, ki je stal pred njim in držal oklep, da bi mu ga pripel okrog prsi.

»Nak! Oklepa nikdar več na moje kosti! Saj nisem želva. Do krvi so me ožulila ta železna rebra.«

Iztok je velel vojakom, da so pripeli oklep k sedlu, dva pa sta pomagala Radovanu na konja.

Jutranjica je še trepetala na nebu, ko so begunci hitro jezdili navkreber po stari rimski cesti, ki je držala v Podonavje in za Črno morje. Bila je zapuščena in zanemarjena. Nalivi in zime so jo razdrle, da so morali begunci na mnogih krajih s konj in si delati steze preko strug in vdrtin. Dostikrat so vojaki podpirali konje in jih tako rekoč nosili ob breznih. Plemenite živali, ki so poznale samo gladke ceste in ravno planoto, so se tresle po nevarnem potu. Minil je dan, preden so z velikanskim naporom dosegli severno pobočje Hema. Kljub temi je ukazal Iztok, da so šli v dolino. Pot je bila boljša. Vendar niso mogli jezditi. Vodili so konje za povodce. Vsem je bilo žal, da niso bili izbrali nove, trgovske ceste. Če so šli iz Bizanca preganjalci za njimi po dobri cesti, jih lahko prehite in tostran Hema napadejo.

Zato so morali v dolino, da bi tam poiskali pripravno zelenico, kjer bi napasli konje, prenočili in drugi dan spešno jezdili dalje.

Dobili so vsedlino, poraslo z visoko travo. Tam so se utaborili, povečerjali in legli, ne da bi bili zakurili ognje. Iztok je odredil trojno stražo vrh kotline.

Prešla je noč. O preganjalcih ni bilo sledu. Vse naokoli je bilo molčeče in prazno. Hitro so jezdili proti severu in pod noč dosegli uglajeno cesto, po kateri sta nekoč potovala Radovan in Iztok. Naleteli so na majhna sela Tračanov. Pozvedeli so, da ni bilo vojakov iz Bizanca in tako so brez skrbi jezdili dalje.

Polagoma se je znočilo. Konji so bili trudni, da so se spotikali. Vojaki so pričakovali, kdaj jim veli Iztok, naj obstanejo in poiščejo prostora za nočevanje. Toda njih voditelj je jahal nekaj skokov pred njimi in se polglasno pogovarjal z Radovanom.

»Tukaj?« je vprašal Iztok godca in pokazal na zidine utrdbe ob cesti na nizkem gričku.

»Ne še! Pred Hilbudijem so stanovali tu Sloveni, ki so gojili celo morje lanu. Zato se imenuje ta kotel, ki je v razvalinah, Prendica.«

»Sedaj ni več Slovenov v okolici?«

»Hilbudij je pregnal vse preko Donave, kar je še ostalo živega pred njegovim mečem.«

Iztok je molčal in se rotil v srcu bogovom, da privojujejo vse nazaj, kar jim je ugrabil Bizantinec.

»Ali je še daleč do utrdbe Černe, v kateri je posadka?«

»Ne more biti več tako daleč, da bi se v tem času pošteno navečerjal. Skoro bi se morala posvetiti luč.«

»Praviš, da si prenočeval v Černi, ko si se vračal v Bizanc?«

»Prenočeval, pa še prav dostojno. Gladu in žeje ne trpi ta centurija.«

»Koliko sodiš, da je vojakov? V Bizancu vedo za utrdbo, tudi ime častnika sem slišal, sicer se ne zmeni nihče dosti zanj.«

»To so ostanki od Hilbudijevega ostroga. Zmes divjih vojnikov: Alani, Heruli, Huni, Obri, Finčani, vse vprek. Dolžnost jim je, da varujejo bizantinske trgovce. Toda večkrat je bolj nevarno hoditi z njimi kakor brez njih.«

»Razbojniki torej?«

»Pol vojaki — pol razbojniki.«

»Koliko jih je? Kako sodiš?«

»Petdeset gotovo, rajši več!«

Iztok je zopet obmolknil in pognal konja, ki je s povešeno glavo kratkih korakov komaj še zmagoval utrujenost.

»Luč!« se nagloma oglasi Radovan.

Iztok dvigne glavo. Prek ravnine se je svetil rdeč žarek.

»Utrdba?«

»Da! To je Černa. Sedaj krenimo na levo za hrbet trdnjavici. Ni varno mimo nje!«

Iztok je pridržal konja in počakal vojake. Nekateri so dremali s konji vred.

»Bratje!« jih je ogovoril Iztok.

Vsi so potegnili za brzde, konji so obkrožili poveljnika.

*(Nadaljevanje sledi)*

# Da ne bo pozabljeno

Obiskal sem Nemčevo družino v Voženici, to je vasica, ki ji Nemci pravijo Opferholz. Ne vem, odkod to čudno ime, ki človeka skoraj spominja na srednjeveške čase, ko so mučili in sežigali nedolžne ljudi, katere so osumili čarovnije. Vendar je vse to le domneva, dočim so dogodki iz najnovejše zgodovine, ki so se dogajali tudi v tej vasici, še dobro znani. Marsikdo se še spominja časov, ko so nemški fašisti pustošili evropske dežele ter požigali tudi slovenske vasi in mučili ter ubijali starčke in otroke, obešali moške in ženske, skratka obsodili na pogin vsakogar, za katerega so sumili, da je proti rjavemu režimu.

Voženica je majhna vasica in šteje le šest hišnih številk, šest malih kmečkih domačij z imeni Nemc, Orenc, Senčnik, Jazbec, Rupin in Rotman. In še izmed teh spada Nemčeva hiša že v občino Hodiše, ker stoji prav na tem posestvu mejnik, kjer se stekajo hodiška, kotmirška in vetrinjska občina. Lega vasi je sila zanimiva. Od zgoraj in spodaj jo obdaja prostran in gost smrekov gozd, na južni strani pa se vzpenja visoka strma skalnata stena. Ta skala ima mnogo velikih in malih vdolbin, zijalk in podvisov. Če splezaš na vrh skalnatega zidu, imaš celo vas kot na dlani pred seboj.

Voženica je v času vojne enotno podpirala partizanske borce. Ena najbolj aktivnih družin je bila Nemčeva. Materi je ime Marjeta in ima doma še dva sina, Foltija in Tineta, dočim se je hčerka Angela poročila v Vinče pri Vetrinju. Angela se je takrat pridružila partizanom, ostale tri družinske člane pa so gestapovci zaprli in odvedli v Dachau.

Že spomladi 1944 se je Nemčeva družina neposredno vključila v podpiranje partizanske vojske, ko so se pri hiši zglasili prvi partizani. Bila je to Miškova ali Iztokova četa. Sin Folti ima dober spomin in še pomni imena posameznih borcev: Iztok, Mivšek, Slavič (pozneje padel pri Vrbi in je verjetno bil v Belinovi četi), Perič, Malc, Repež, Pavčič, Danko, Hanzi (doma iz Celovca), Frtin in Grmovšek Anton. To so bili prvi borci, pozneje pa so pri hiši uživali gostoljubje tudi politični delavci: Kmet Janez, Feliks Ribnikar, Danica, Ivica Pirjevec, Lojzka Vrhovnik in Slavc Bem.

Ta hiša je za časa protifašistične borbe odigrala izredno važno vlogo. Vse leto je bilo tukaj zborno mesto omenjene čete ter kurirska postaja in izhodiščna točka političnih delavcev, ki so od tukaj odhajali naravnost v Celovec. Tudi nemško govoreči antifašisti so imeli v Nemčevi hiši sestanke s partizani in političnimi delavci. Iz Hodiš je n. pr. hodil na posvetovanja neki Moser, ki je borcem prinašal važna poročila o premikanju sovražnih edinic, dajal nasvete partizanom in jih preskrboval s tehničnim in sanitetnim materialom. Tudi iz Celovca sta prihajali na sestanke dve mladi Nemki, Erika in Traudi, ki sta pozneje obe odšli v partizane. Pri tej hiši pa so se oglašali tudi tisti domačini, ki so obrnili puške proti Hitlerju ter se pridružili protifašistični vojski. Med temi je bil tudi Kotmirčan Nejček, ko se je odločil, da ne bo več služil nemškega vojaka.

Ko so se partizani in politični delavci čez poletje zadrževali pri Nemčevih, so domačim pomagali tudi pri delu na posestvu: kosili so, pospravljali krompir in opravljali druga kmečka dela, ki jih Nemčeva mati s sinoma Foltijem in Tinetom, ki sta bila stara šele trinajst odnosno štirinajst let, in hčerko Angelo ni zmogla. Folti in Tine sta bila pri partizanih tako priljubljena, da so jima dali celo ilegalna imena: Foltija so klicali za Janeza, Tine pa je dobil ime Rado. Folti je pripovedoval, kako se je bal partizanov, ko so le-ti prvič obiskali hišo, kar ni čuda, saj je hodil še v šolo in v tej o partizanih gotovo ni slišal lepe besede. Mati Marjeta pa se še spominja, da so prišli partizani prvič na obisk tik po Veliki noči, ko so pri hiši imeli še velikonočno pogačo.

*

Naj navedem nekaj doživljajev, ki so se odvijali pri Nemčevih v času zadnje vojne.

Nekoč je bil pri hiši ranjeni partizan Grmovšek. Nekaj sto metrov od hiše je imel v strmini med dvema stezama svojo postelj — logar. Pri njem je bil tudi Repež. Ob sedmih zjutraj jima je nesel Folti zajtrk. Toda komaj so se lotili jedi, so od zgoraj zaslišali korake. Takoj so opazili, da prihaja iz Plešivca kolona Nemcev. Prepričani so bili, da so izdani, kajti Nemci so se razporedili v zasedo. Dolge so bile ure trem tovarišem in šele proti večeru so si oddahnili, ko so Nemci spet odšli. Imeli so izredno srečo, ker so Nemci držali zasedo tako, da so bili omenjeni trije v popolnem obroču.

Bilo je 2. novembra 1944. Zapadel je nov sneg, ki ga je bilo za ped debelo, torej ravno toliko, da se odlično vidi sled. Pri Nemčevih so se tisto noč zglasili dr. Kmet, Ivica, Lojzka, Feliks in Savinjc. Komaj so proti jutru odšli, že je prišla za njimi policija. Bilo je še temno, obkolili

so hišo, prepričani, da so zajeli »bandite«. Čim se je zasvital dan, so prišli v hišo, napravili preiskavo ter spraševali sem in tja. Končno so odšli za sledjo proti Radišam. Tudi tokrat se je dobro izteklo.

Ko so Nemci nekoč spet prišli, so skoroda presenetili ranjenega Grmovška, ki je bil že tako domač, da se je zadrževal v kuhinji. Toda spet se jim je s pomočjo domačih izmuznil ter se skril v kleti. Tudi kurirja Iztokove čete Repež in Perič, ki sta neke noči potrkala na Foltijevo okno, sta se komaj umaknila SS-policiji, ki je imela zasedo v vasi. Pozneje, ko so Nemčeve že odgnali gestapovci, sta dva partizana, ki sta prišla na javko k hiši, naletela na zasedo Landwache. Žandar, ki ju je opazil, je takoj vžgal z brzostrelko, vendar se mu je na srečo zagozdila in partizana sta se v zadnjem trenutku umaknila ob živi meji ter srečno ušla.

Drugače pa je bilo za Nemčevo hišo v noči od 15. na 16. marec 1945:

Proti večeru je spet prispela večja skupina partizanov. Pripeljal jih je Habnar, zaveden Slovenec iz Ročice, ki je že od vsega začetka sodeloval v protifašistični borbi. Čeprav Nemčevi nobenega od teh partizanov niso poznali, so se zanesli na soseda Habnarja, misleč, da on že ve, koga lahko pripelje k hiši. Vendar se je vsem domačinom zdela stvar nekako sumljiva, posebno Foltiju, ki je bolan ležal v postelji. Partizani, ki so se doslej oglašali pri hiši, namreč nikdar niso odlagali orožja, tokrat pa so ga poslanjali po kotih, ga obešali po žebljih in se sploh vedli skrajno neprevidno. Navadno so bili partizanski borci vljudni in obzirni, le-ti pa so se obnašali surovo in vztrajno ponavljali, da so partizani in kakšne borbe so že imeli z Nemci. Spraševali so tudi, kolikokrat so že bili partizani pri hiši, koliko jih je bilo, kako so bili oboroženi in kako jim je bilo ime. Imena nekaterih partizanov so že poznali in so jih stalno ponavljali.

Medtem ko sta bili mati in hčerka zaposleni pri pripravljanju večerje, za katero si je Angela izposodila nekaj jajc tudi pri bližnjem sosedu Senčniku, so se ostali, sinova Folti in Tini ter Tone Grmovšek, le malo razgovarjali z došlimi gosti, katerih vedenje se je domačim zdelo vedno bolj sumljivo. Ko si je po večerji, med katero je bilo videti, da gostom ne gre po »partizansko« v slast, Tone Grmovšek ogledoval brzostrelko, ki jo je komandant pustil na klopi, so se partizani nenadoma spogledali. Komandant se je dvignil izza mize, vsi ostali so mu sledili kot na povelje, nato pa je zakričal:

»Hände hoch! Geheime Staatspolizei!«

Domači, ki so bili razen hčerke vsi zbrani v hiši, so prebledeli. Njih sumnje so se uresničile, kri jim je za hip zastala v žilah ob zavesti: Izdani smo. Prebledel je tudi dobromisleči Habnar. Usoda vseh je bila zapečatena.

Takoj so vse domače aretirali. Habnarjevega očeta so medtem, ko so gestapovci plenili hišo, zaprli v svinjak in ga strahotno pretepali. V vsej grozoti so gestapovci pokazali svoje zmagoslavje nad ubogo protifašistično družino, katere člane so vsevprek suvali in pretepali, naposled pa jih odgnali v celovške zapore. Edino hčerka jim je pobegnila, ker se v tistem usodnem trenutku ravno ni nahajala v hiši. Takoj ko je zaslišala iz hiše vpitje v partizane preoblečenih gestapovcev, je zbežala — bosa in pomanjkljivo oblečena — v sneg in mraz zimske noči.

Podrobnosti o tej »partizanski« skupini so postale očitne šele pozneje: Komandant je bil — izdajala ga je njegova govorica — Mariborčan. Oblečen je bil kakor vsi ostali v pristno partizansko uniformo, na rokavih pa je imel našite oficirske znake, čin komisarja bataljona. Tudi oborožitev gestapovcev je bila povsem »partizanska«, imeli so orožje vseh vrst, nemške, italijanske, češke in ruske puške ter brzostrelke. Komandant je Nemčevim sprva zatrjeval, da gre za »posebno četo ruskih partizanov« in da samo on zna govoriti slovenski, dočim obvladajo vsi ostali le ruski oziroma ukrajinski jezik. V resnici so bili Vlasovci, izdajalci ruskega naroda, komandant pa izdajalec slovenskega ljudstva.

V tisti dobi se je tudi na Koroškem pogosto dogajalo, da so se nemški vojaki in policisti preoblekli v partizane ter tako lovili nedolžne žrtve. Prav tako pa je tudi zgodovinsko dejstvo, da so preoblečeni gestapovci vršili strašne zločine nad koroškim ljudstvom, krivdo pa valili na partizane.

V zvezi z dogodki v Nemčevi družini so bili aretirani še mnogi drugi protifašisti, med njimi tudi Žmukova mati s Plešivca, dva od Senčnikovih, gospodar in Trezi, Hribernikova Zofi iz Šmarjete nad Kotmaro vasjo in njena sestrična Rezi iz Hodiš, pekarski mojster Beračnik iz Vetrinja ter neki Beguš.

*

Te bežne slike iz komaj minule krvave dobe nam pokažejo marsikaj. Predvsem izpovedujejo, da se je prebivalstvo naših krajev ne glede na narodno pripadnost predano, vztrajno in pogumno borilo proti barbarskemu nasilju ter prenašalo ogromne moralne in fizične napore za zmago pravice. Pokažejo nam pa tudi, kako satanskih sredstev se je posluževal oboroženi fašizem, da bi zatrl pravično stremljenje ljudstva po svobodi in demokraciji. V tem smislu so tudi povsem resnične besede nekega nemško govorečega Korošca, ki je pred nekaj tedni v družbi mojega očeta izjavil: Le Slovencem in njihovim žrtvam se imamo zahvaliti, da imamo spet našo svobodno in neodvisno republiko, kajti kdo razen teh se je takrat upal, da bi se organizirano uprl napadalcem na Avstrijo in šele preko slovenskih protifašističnih borcev na Koroškem se je osvobodilno gibanje širilo tudi med ostalim avstrijskim prebivalstvom.

Zato pa je tudi skrajno nespametno početje tistih odgovornih ljudi v Avstriji, ki skušajo pred svojim lastnim ljudstvom prikrivati resnico o partizanski borbi ter raje dopuščajo, da zastrupljajo javno mnenje elementi, ki so se v komaj minuli dobi ošabno nosili po naših krajih kot zmagovalci in gospodarji ter v službi rjavega barbarstva pljuvali poštenim slovenskim ljudem v obraz, danes pa se skrivajo za svojo zlagano domovinsko zvestobo. Končno bi morali spoznati, da tako ni mogoče zatajiti svetlih dejstev najnovejše koroške zgodovine, ko je bil nacizem na domačih tleh uničen z žrtvami domačega ljudstva, tistega ljudstva, ki danes ne zahteva nobenih privilegijev za svoje zgodovinsko izvršeno poslanstvo, marveč zahteva in želi le življenje enakopravnih med enakopravnimi, življenje v miru in medsebojnem spoštovanju slovensko in nemško govorečih sodeželanov.

Gašper

# Sovjeti za mednarodni turizem

Od leta 1955 pripada tudi Sovjetska zveza Mednarodni zvezi potovalnih uradov. Udeležila se je tudi glavne skupščine, ki je bila pred nedavnim v Washingtonu. Na tej konferenci je Sovjetska zveza med drugim podpirala tudi predlog za odpravo turističnih viz ter za poenostavitev postopka za dosego viz sploh.

Sovjetski zastopnik Ankudinov je v razgovoru s predsednikom Intourista poudaril močan razvoj potniškega prometa med deželami Vzhodne in Zapadne Evrope. Leta 1956 je na primer 486.370 inozemcev obiskalo Sovjetsko zvezo, med temi 136.230 oseb iz kapitalističnih držav. V istem letu je 561.420 sovjetskih podanikov obiskalo inozemstvo, med temi 108.560 oseb kapitalistične države. V prvi polovici leta 1957 je Sovjetsko zvezo obiskalo 219.000 inozemcev, 340.000 sovjetskih državljanov pa inozemstvo. Za še večji razmah turističnega prometa so storili v zadnjem času različne olajšave. Med Sovjetsko zvezo in deželami socialističnega tabora so odpravili potne liste in vize. Za večje turistične skupine iz Francije, Anglije, Belgije in drugih dežel dovoljuje Intourist kolektivne vize ter rešujejo prošnje za vize na splošno v enem mesecu. Pravijo, da iz političnih in verskih vzrokov ni nikakih omejitev za izstavljanje viz.

## Zadnji sejem plemenske živine

Na zadnjem sejmu za plemensko živino pincgavske pasme v Feldkirchen, ki je bil 13. dec. p. l., je bilo od prignanih 35 bikov in 19 krav in telic prodanih 33 bikov in 9 telic oz. krav.

Biki so v povprečju razredov IIb, IIIa in IIIb dosegli ceno 9.973 šil., najboljši bik je bil prodan za 18.600 šil. Telice so zaradi neodgovarjajoče ponudbe dosegle v povprečju le ceno 5.811 šil.

Živinorejska zveza za pincgavsko pasmo na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem je v letu 1957 na sejmih v Feldkirchen, Spittalu, Lienzu in Maishofenu prodala skupno 395 plem. bikov ter 404 krave in telice. V primerjavi z letom 1956 je bila lani povprečna cena pri bikih za 1.000 šil., pri kravah in telicah za 700 šil. višja.

## Zahvala

Vsem, ki so mojega nepozabnega moža in našega dobrega očeta

**Janeza Trinka**

posestnika in gostilničarja v Vognjem polju

spremili v tako častnem številu k zadnjem počitku, najlepša zahvala! Prav posebna zahvala g. dekanu Ulbingu, domačemu g. župniku Šimicu in g. župniku Barbiču. Prav prisrčna zahvala tudi pevskemu zboru za ganljive žalostinke.

Vognje polje, 18. decembra 1957

Marija Trink in otroci ter ostali žalujoči

OBIŠČITE
**LANDHAUSKELLER**
v CELOVCU

Dobra kuhinja negovana vina
Od 20. ure naprej zabavna glasba

**Hranilnica in posojilnica Borovlje** sporoča vsem svojim članom in vlagateljem, da je od Novega leta naprej pričela z dnevnim poslovanjem. **Uradne ure** bodo odslej vsak delavnik **od 8.00 do 12.00 ure.**

*Mnogo uspehov v novem letu želi vsem poslovnim prijateljem*
**Ivan ČUDEN**
lesna trgovina
Bistrica pri Št. Jakobu v Rožu

*Vsem svojim poslovnim prijateljem in delavcem uspešno in zadovoljno novo leto*
Gottfried in Ignaz
GLAWAR
Žaga in tovarna parketov
LIBUČE pri Pliberku — LOIBACH bei Bleiburg

Vsem cenjenim poslovnim prijateljem želi uspehov polno in srečno novo leto
lesno podjetje
Josef **Reiter's** Nachf.
PLIBERK - BLEIBURG
žaga · lesna trgovina · izvoz lesa

# Važno za žrtve fašizma

Z 11. novelo k zakonu o preskrbi žrtev so zvišane preskrbovalne rente. Lastniki uradnih potrdil, katerim so doslej, če so bili brezposelni, predloge za priznanje delne preskrbovalne rente odklonili, imajo sedaj možnost prejemati delno preskrbovalno rento, če predložijo tozadevno prošnjo pri Uradu koroške deželne vlade.

Preostali otroci žrtev fašizma so upravičeni prejemati rento do 24. leta starosti, in sicer brez ozira na lastne dohodke. Otroci žrtev, ki še niso dosegli 24. leta starosti ter jim je bila renta po dopolnjenem 18. letu ustavljena, imajo možnost, da stavijo pri Uradu koroške deželne vlade ponovni predlog za zopetno priznanje rente.

AVTOBUSNO PODJETJE
**Stefan SIENČNIK**
DOBRLA VES - EBERNDORF
želi vsem izletnikom, ki so doslej posluževali njegovih prometnih možnosti, zadovoljno in uspehov polno novo leto! Za zanimive, prijetne in poučne vožnje se priporočamo tudi v novem letu.

**M E R K U R**
**Wechselseitige Krankenversicherungs-Anstalt Graz**
**Landesgeschäftsstelle Klagenfurt**
Želimo vsem članom in sodelavcem našega zavoda
SREČNO NOVO LETO

# RADIO PROGRAM

## RADIO CELOVEC

**Poročila dnevno:** I. program. — **5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.**
II. program. — **6.00, 7.00, 13.00, 17.00 19.00, 22.00.**

**Vsakodnevne oddaje:** I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

**Sobota, 4. januar:**

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.20 Mladinski koncert — 18.15 Za delopust (slov.) — 20.30 Vse praznoverje — 21.30 Radijska družina.

II. program: 9.10 Ko zvonovi zazvonijo — 14.40 Tehnični pregled — 15.00 Mladinska oddaja — 19.35 Iz italijanskih oper — 21.00 Operetne melodije.

**Nedelja, 5. januar:**

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Šport — 20.10 Življenje polno glasbe — 21.10 Dunajske melodije.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 9.00 Operni koncert — 16.00 Plesna godba 19.45 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Friderika; slušna igra.

**Ponedeljek, 6. januar:**

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Vesel venček melodij — 14.30 Pozdrav nate — 18.20 Za vas? — za vse — 19.00 Šport — 20.10 Zvoki iz Raimundovega časa.

II.program: 8.15 Dunajska glasba — 11.00 Velika simfonija — 14.30 „Trije kralji", kmečka slušna igra — 21.20 Vse iz ljubezni — 23.00 Zaljubljen v glasbo.

**Torek, 7. januar:**

I. program: 8.45 Današnje zdravljenje tuberkuloze — 14.00 Poročila, objave. Ob 15-letnici smrti Nikole Tesle (slov.) — 16.00 Zasanjane melodije — 18.30 Radijska prijateljica — 20.10 Desetletnica smrti Riharda Tauberja.

II. program: 9.15 Radijska družina — 15.30 Glasba iz filmov — 16.00 Oddaja za žene — 20.00 Zveneči filmski magacin.

**Sreda, 8. januar:**

I.program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 10.15 Lepe melodije — lepi običaji — 21.00 Vroče železo.

II. program: 9.10 Zvoki z Dunaja — 16.30 Glasba za mlade zaljubljence — 19.30 Legenda ob donavskem kanalu; igra — 21.00 Zabavna glasba.

**Četrtek, 9. januar:**

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Na zapečku (slov.) — 15.45 Samota v osvojenem vsemirju — 18.30 Oddaja za mladino — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.15 Pesmi iz Bavarske — 20.45 Iz alpske dežele.

II. program: 9.00 Salzburški barok in tehnika — 14.45 Lepota naj tolaži srce človeka — 16.00 Oddaja za žene — 19.30 Berlinski zrak — melodije — 21.00 Operni koncert.

**Petek, 10. januar:**

I. program: 8.45 Radijske skice — 14.00 Poročila, objave. Okno v svet — zabavna glasba (slov.) — 18.10 Prostost je dragocena — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 „Koliko zemlje potrebuje človek", slušna igra.

II. program: 9.00 Operetni zvoki — 15.30 Veselo razpoloženi — 17.15 Znanje za vse — 20.00 Dunajski koncertni Schrammelni — 20.30 Tisoč taktov plesnih ritmov.

## RADIO LJUBLJANA

**Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.**

**V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98.9 mHz.**

**Sobota, 4. januar:**

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.15 Vesele in poskočne v narodnem tonu — 12.30 Kmečka univerza — 12.35 Poskočne polke — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet — 18.15 Slovenski zbori in samospevi — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Zabavni sobotni večer — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna.

**Nedelja, 5. januar:**

6.00 Domač nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Za veselo razpoloženje — 10.30 Ponovitev javnega četrtkovega večera — 12.10 Na vrtiljaku zabavnih melodij — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Med nebom in zemljo; radijska igra — 20.00 Melodije in popevke, ki jih radi poslušate — 21.00 Musica viva.

**Ponedeljek, 6. januar:**

5.00 Dobro jutro — 8.05 Orkestralna matineja — 9.00 Radijski potopis: V deželi kraljice Sabe — 11.35 Zadovoljni Kranjci pojo in igrajo — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Ritmična harmonika — 13.15 Prijetno zabavo — 13.45 Pojo primorski študentje — 14.35 Voščila — 16.00 Slavni pevci — 18.45 Živali v jamah — 20.00 Na Kulikovem polju — 21.20 Kulturni razgledi.

**Torek, 7. januar:**

5.00 Dobro jutro — 8.05 Pojo narodni solisti in ansambli — 9.00 Zabavni mozaik — 11.30 Za dom in žene — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Melodije iz Broadwaya — 13.30 Pester operni spored — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 17.10 Zabavna glasba — 18.00 Športni tednik — 20.00 Koncert Slovenskega okteta — 20.30 Canus: „Obsedno stanje", radijska igra.

**Sreda, 8. januar:**

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Rupel: Jezikovni pogovori — 10.10 Skladbe o mestih in deželah — 11.00 Melodije s tekočega traka — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.35 Voščila — 16.05 Koncert po željah — 17.30 S kitaro pod oknom — 18.00 Kulturni pregled — 18.30 Pesmi in plesi iz Kambodže — 20.00 Kogoj: Črne maske; opera.

**Četrtek, 9. januar:**

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Amaterski zbori pojo — 9.00 Glasbeni album — 11.00 Orkestralni odlomki iz oper — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Igra vaški kvintet — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 17.10 Cowbojske pesmi — 18.00 Vpliv duševnosti na delovno storilnost — 20.05 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

**Petek, 10. januar:**

5.00 Dobro jutro — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Zabavni ekspres — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.00 Pesmi in plesi raznih narodov — 11.30 Za dom in žene — 11.40 Ameriške koračnice — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Koncert ob štirih — 17.10 Malo od tu in malo od tam — 18.50 Družinski pogovori — 20.30 Mozart: Glasba za ples.